

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీనిత్యసుసంధానము.

శేండవభాగము.

తొండరదిప్పడియాళ్వార్లు ఆనతిచ్చిన

వేదార్థసారమైన

శ్రీతిరుప్పల్లిగొనుట్రచ్చి.

వీటికి

పుర్యాచార్యులు ఆనతిచ్చిన వ్యాఖ్యానమునకు తగిన  
ప్రతిపద, తాత్పర్య, విశేషార్థమున్ను, సంస్కృతప్రతికృతిశ్లోకములున్ను.

అను

విద్యాంసులైన

చెన్నపురి వెస్లియన్ మిషన్ కాలేజ్ తెనుగు పండితులగు

శ్రీమన్, పి. వరదాచార్యులవల్లనున్ను,

కోలారు సంస్కృతపాఠశాలాధ్యక్షులగు

ప్రతివాదిభయంకరం, శ్రీమన్, వేంకటాచార్యులవల్లనున్ను

పరిశోధింపబడి,

కోలారు, హైస్కూలు హెడ్ మాస్టరు,

మండయం. బి. శ్రీనివాసయ్యంగార్, ఎమ్. ఏ.

వారివలన

చెన్నపట్టణము:

డా. పుష్పరథశాస్త్రి అండు కంపెనీవారియొక్క

కోలారత్నాకర మను ముద్రాక్షర శాలయందు

ముద్రింపబడినది.

1898.

కాపీరైట్ పొందబడినది.

శ్రీ  
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

శ్రీనిత్యమనన్దము.

రెండవభాగము.

తొండరడిప్పొడియంత్రార్దు ఆనతిచ్చిన

వేదార్థసారమైన

శ్రీతిరుప్పల్లియై అచ్చి.

— 102 —

FOR REFERENCE ONLY.

వీటికి

NOT TO BE ISSUED.

పుర్రాచార్యులు ఆనతిచ్చిన వ్యాఖ్యానమునకు తగిన  
ప్రతిపద, తాత్పర్య, విశేషార్థమున్ను, సంస్కృతప్రతికృతిశ్లోకములున్ను

— 103 —

విద్వాంసులైన

చెన్నపురి వెస్లియన్ మిషన్ కాలేజ్ తెనుగు పండితులగు

శ్రీమూన్, పి. వరదాచార్యులవల్లనున్ను,

కోలారు సంస్కృతపాఠశాలాధ్యక్షులగు

ప్రతివాదిభయంకరం, శ్రీమూన్, వేంకటాచార్యులవల్లనున్ను

పరిశోధింపబడి,

కోలారు, హైస్కూలు హెడ్ మాస్టరు,

మండయం. బి. శ్రీనివాసయ్యంగార్, ఎమ్. ఏ.

వారివలన

చెన్నపట్టణము:

— డా. పుష్పరథశెట్టి అండు కంపెనీవారియొక్క

కలారత్నాకర మను ముద్రాక్షర శాలయందు

ముద్రింపింపబడియె.

1898.

కాపీరైట్ పొందబడినది.

వెల అ. రు. 3.

## తొండరడిప్పొడి య-త్వార్లవారి ప్రభావంబు.

1787

దక్షిణదేశంబున అధికసంపత్నమృద్ధినిజెంది ప్రసిద్ధికెక్కిన (తిరుక్కుడనై) అను పేరుగల కుంభఘోణమునకు పశ్చిమదిక్కున రెండుక్రోసుల దూరముననుండు శ్రీమణ్ణంగుడియని పేరుగల పట్టణంబున శ్రీతొణ్ణరడిప్పొడియ-త్వార్లవారు కలి-౨౦౯ సంవత్సరముల పిదప ప్రభవసంవత్సర ధనుర్మాసమున కృష్ణపక్షచతుర్దశి మంగళవారము జ్యేష్ఠానక్షత్రమందు వై జయంతీవనమాలాంశసంభూతులై బ్రాహ్మణకులమందు అవతరించిరి. వీరికి నామకరణము విప్రనారాయణులని; వీరు జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యసంపన్నులై యుండిరి. వీరికి చాళోపనయనాదికర్తములు సాంగముగ తత్తత్కాలములయందు క్రమముగజేరిగినందున వేదశాస్త్రములను క్రమముగపఠించి వానిలో పండితులైనందున తద్దేశమందు ప్రచారముగొనియుండు ద్రావిడభాషలో మిక్కిలివై దుష్యమునుపొందియుండిరి; క్రమముగా వీరు గృహస్థాశ్రమమును అంగీకరించియు జితేంద్రియులై విశేషజ్ఞానభక్తి వైరాగ్యసంపన్నులై యుండిరి.

వీరు ఒకకాలవిశేషమందు శ్రీరంగక్షేత్రమునందు విజయముచేసియుండగా అచ్చట ఆదిశేషునిపై బవ్వళించియుండు ఆశ్రితరక్షణదీక్షితుడైన శ్రీరంగనాథుని అవిచ్ఛిన్నభక్తితోనేపించుచుండగ స్వామివారు సంపూర్ణ కటాక్షముచే వీరిని వీక్షించి అత్యుత్తమ భక్తి సంపత్తు వీరికిదొరకునట్లు అనుగ్రహించిరి. తరువాత ఈవిప్రనారాయణులు ఆమహాక్షేత్రమందే వాసముచేసుకొని యుండవలయునని కుతూహలముచే అచ్చోటనే వసించుచు స్వామివారికి తిరుమాలిక కైంకర్యముఁ జేయవలయునని తలంచి కావేరీతీరమున తిరునందవనమని ఒక పుష్పతోటను స్వంతముగఁజేసుకొని ప్రతిదినమందును శ్రీరంగనాథునకు తులసీపుష్పమాలికలనుకట్టి సమర్పణఁజేయుచు కేవలభక్తివైరాగ్యపరులై వర్తించుచుండిరి.

కొన్నిదినములుగడచినపిదప ఒకానొకనాఁడు వీరు తోటలో తులసీచెట్లకు నీరుపోయుచు పాదిత్రవ్వచుండఁగా దేవదేవియని పేరుగల గణికాస్త్రీ తనభగినితోడ ఆదేశపుదొరయగు చోళరాజసభకు వెడలి గీతనర్తనములచే ఆరాజును మెప్పించి వానిచేసన్నానముబొంది వెనుకదిరిగి తనగ్రామమునకుబోవుచు త్రోవనున్న ఈతోటనుజూచి మార్గాయాస పరిహారార్థముగ వీరితోటలో కొంతనేపుకూర్చుండమని తలంచి తోటలోప్రవేశించి ఒకప్రదేశమునగూర్చుండ ఆత్మార్లు ఎరితట్టుదిరిగిజూడక తమకైంకర్యమునందేయుండుటను వీరిరువరుచూచి ఆశ్చర్యపడుచుండిరి; అట్టి సమయమున ఈదేవదేవి అక్కడ తనచెల్లెనుజూచి “ఓ దేవదేవి! నీవుబహుచమత్కారివి గద! నీవిభ్రమవిలాసవీక్షణములచే మహారాజాధిరాజులనుకూడ వశముజేసుకొనియెడవుగద! అది ఎక్కువకాదు, ఇట్టి వైరాగ్యసంపన్నులగువారిని నీవగలాడితనపు ఒయ్యారములచే వశముచేసు

కొనినయెడల నిన్ను నేను మెచ్చెద, నీయింట ఆటుమానంబులు నేవకావృత్తినుందును. నీచేత  
 ఆకార్యముకానియెడల నేను జేసినప్రతిజ్ఞచోప్పున నీవునాకు వశవ ర్తియైయుండవలయు” అని పం  
 దెమువేసుకొనిరి. అందుకు దేవదేవి ఆలాగే కానిమ్మని ఒప్పుకొని “అక్కా నీవు ఊరికి వెడలుము,  
 కొన్నిదినములలో నేనువీరినివశముఁజేసుకొని నాయొంటికి పిలుచుకొనిరానియెడల నీవుచెప్పిన  
 చోప్పున ప్రతిజ్ఞచెల్లించెదను” అనిచెప్పఁగా ఆమె ఊరికి వెడలెను. ఈ దేవదేవి తానుధరించియున్న  
 దివ్యపీఠాంబరమును, దివ్యాభరణములనుతీసివైచి తెల్లనివలువగట్టుకొని తిరుమణి తిరుచూర్ణములను  
 ధరించి శుద్ధవిరక్తురాలివలె వేషాంతరధారియై ఈవిప్రనారాయణుల సమీపమునకువచ్చి వీరికి నమ  
 స్కరించి అంజలిబద్ధురాలై నిలవఁగా, వీరు “నీ వెవ్వతె, ఎందువచ్చితివి” అని ప్రశ్న చేయఁగా, దేవ  
 దేవి. “ఓస్వామీ నేను మహాపాపిష్ఠురాలను, దేవరవారికి నేవకురాలై తమపాదనేవచేపునీతురాలు  
 కావలయునని తలంపుచే సన్నిధిఁజేరినాను; అనాథురాలైనదాసిని కటాక్షించినయెడల నేను కృత  
 కృత్యురాలగుదును” అని అత్యంతవినయపు ర్వకముగ ప్రార్థించి దండప్రణామంబుఁజేసి కంటి  
 యందునీరుదెచ్చుకొని తలవంచుకొని నేటిదినంబున నాపాతకరాశి నశించెను. నాజన్మంబు సార్థ  
 కంబయ్యె, మహానుభావులు దొరకియున్నారుగదా! ఇక నాకుసాటి ఎవ్వరు! అని మృదుమధురవచన  
 గులతో వారిచెవిసోకునటుల పలికెను. విప్రనారాయణులు దీనికపటవచనములను నిజమనితలంచి  
 ఇట్టి పరితాపమునుజెందిన ఈ ఆత్మ కడదేటుట భగవంతు ఖోల్లాసమేకదా! యని తలంచి “ఓదాసీ  
 ఆలాగు నీ అభిమతముండినయెడల ఈతులనీతోటలో కైంకర్యముఁజేయుచుండుము, భగవత్కృపా  
 ష్టుముగలుగుట ఎక్కువకాదు” అని ఆనతివ్వఁగా తోడనే ఈ దేవదేవి తులసిచెట్లకు నీరుపోయుట  
 పాదులుచేయుట మొదలైనపనులనుసరించి అప్పడప్పడు అలకఁజెందినప్పడు భగవన్నామస్తరణ  
 జేయుచు ఈలాగు శీతవాతాతపతుత్పిపాసలను సహించుకొని కొంతకాలముకడచినతరువాత  
 ఒకానొకనాఁడు సంధ్యాకాలమున వర్షము ప్రారంభమై క్రమక్రమముగ విశేషవర్షముకురియఁగా,  
 ఈ విప్రనారాయణులు పర్ణశాలలో ప్రవేశించి కూర్చుండియుండఁగ దేవదేవి ఆపర్ణశాల ముందుభాగ  
 మున ఆమహావర్షములోతడిసి చేలిచే శరీరకంపమును జెందియుండఁగా విప్రనారాయణులు వీక్షించి  
 మహావర్షముచే ఈప్రాణి మిక్కిలి తొందరపడుచున్నదేయని భూతదయచే పర్ణశాలలోపలరమ్మని  
 ఆనతివ్వగ మహాభయమును జెందిన దానివలె నటించి “దాసురాలు దేవరవారిసమీపమందుకూర్చుం  
 డయోగ్యురాలగునా” యనిపలుకుచు మెల్లమెల్లగ ప్రవేశించి ఆ సంకుచితమైన పర్ణశాలలో ఒక  
 ములఁగూర్చుండి తడిగుడ్డునుతీసివైచి మఱియొకగుడ్డునుకట్టుకొని మెల్లగమాటలాడసాగెను. “స్వామి  
 దేవరవారికి ఈనందవనకైంకర్యమువల్ల శరీరము ఎంత ఆయాసముజెందియున్నదో! ఆజ్ఞ ఇ  
 చ్చినయెడల ఈపాపిష్ఠహస్తములచే దేవరవారిపాదములను ఒత్తుదును” అనిచెప్పఁగా విప్రనారాయ  
 ణులు కావచ్చునని ఒప్పి పాదములచోచేగా తన హస్తములచే పాదముల ఒత్తుచు క్రమక్రమముగ  
 వీరిని వశపఱచుకొని విషయభోగములయందు అత్యాసక్తులుగఁజేసి రెండుమూడుదినములు ఆనం  
 దన వనమందేయుండి తరువాత తన ఇంటికి వెడలఁగా విప్రనారాయణులును తోటకైంకర్యమును  
 వడలి దేవదేవి వెంటవెడలి దానిగృహము జేరిరి. దేవదేవి తన అక్కనుజూచి “ఓ అక్కా!

చూడుము వై రాగ్యగుణనిధియగు విప్రనారాయణుని తెచ్చితిని” అని చెప్పగా ఆపె ఆశ్చర్యపడి తన ప్రతిజ్ఞా ప్రకారముగ తన చెల్లెలకు దానీవృత్తి చేయుచుండెను; దేవదేవికొన్ని రోజులకు విప్రనారాయణులను ఇంటినుండి తఱుమెను; ఆలాగున ఆమె తన్ను తఱుమగొట్టినను వీరు దాని వాకిటనుండు తిన్నెమీద ముసుకు వేసుకొని పండుకొనియుండిరి. “ఆహా! స్త్రీవ్యామోహంబెట్టిది!” ఈలాగు పండుకొనియున్న విప్రనారాయణుల దురవస్థను సాక్షాత్లొకమాతయగు లక్ష్మీవీక్షించి ఆర్థహృదయురాలై లోకనాయకుడైన శ్రీమన్నారాయణుని దర్శించి “ఓస్వామీ దేవరవారికి పుష్పమాలా కైంకర్యము జేయుచుండిన ఈ భక్తుని దురవస్థ తొలగించి కృపజేయవలదా” అని వినయముతో ప్రార్థింపగా స్వామివారు “విప్రనారాయణునికోరికను నేటిదినమునెఱవేర్చి తదనంతరము జ్ఞానోదయము కలుగజేయుదును” అనితలంచి తమసన్నిధిలోనుండు స్వర్ణమయమగు అర్ఘ్యపాత్రను తీసుకొనివచ్చి వృద్ధబ్రాహ్మణరూపముతో దేవదేవివాకిటనిలచి “ఓదేవదేవి” అని పిలవగ ఆపె వచ్చి తలుపుతీయగ “విప్రనారాయణులు ఈపాత్రను నీకు ఇవ్వమని జెప్పిరి” అని యివ్వగ దేవదేవి ఆ బంగారుపాత్రనుతీసుకొని మిక్కిలిసంతోషించి విప్రనారాయణుల దగ్గఱకువచ్చి ఓస్వామీ! “ఇంటిలోపలికిదయజేయండి” అని చెప్పగ వీరు జాగ్రతగలేచి మహాత్సాహముతో దానిగృహము బ్రవేశించి నాటిదినమురాత్రి శుభముగ కాలముకడపిరి.

ఆరెండవనాడు ప్రాతఃకాలమున శుభ్రభాత నేవాకాలమందు శ్రీరంగనాథుని సన్నిధిలో స్వర్ణమయ అర్ఘ్యపాత్రలేనందున దేవస్థాన పువీచారణకర్తలు విచారణచేసి నిచుళాపురాధీశునకు తెలియజేయగ ఆరాజు విచారణజేయుచుండు సమయమున క్రమముగా దేవదేవి ఇంట నున్నదియని వర్తమానముతెలియగ ఆపెనురప్పించి అడుగఁగా ఆపె విప్రనారాయణుండు ఇచ్చె ననిచెప్పెను. విప్రనారాయణుని పిలపించి విచారణచేయఁగా ఆసంగతి నాకుతెలియదనిచెప్పినను రాజు వారిమాటనువినక ఆదేవదేవిని విప్రనారాయణుని ఇరువురిని చెఱనుంచే నాజ్ఞాపించెను. ఈలాగు రెండుమూడురోజులుకడవఁగ ఒకానొకనాడు రాత్రి శ్రీరంగనాథులు నిచుళాధీశుని స్వప్నమందు దయచేసి “విప్రనారాయణునిపై యింపుకయును తప్పలేదు ఇతని ప్రారబ్ధకర్తము ఇంతకే తొలగిపోనిమ్ము” అనితలంచి నేనే ఈబంగారు అర్ఘ్యపాత్రనుతీసుకొనివచ్చి ఇచ్చితిని. అందువల్ల వీరిమీద దోషము లేదు విడచిపెట్టుమని ఉత్తరవుచేయఁగా అదేప్రకారము ఆరాజు రెండవదినమందు ప్రాతఃకాలమున భక్తజ్ఞిరేణులను పిలుపించి కారాగృహనిర్బంధమును తొలగించెను.

తదనంతరము ఈ విప్రనారాయణులకు సంపూర్ణజ్ఞానోదయము కలుగఁగా, తమయొక్క పుంశ్చ దుశ్చర్యనుగురించి “మాదరార్కయత్ కణ్ఠేన్నం వలైయట్పట్టమ్రుద్ధవేనై” (స్త్రీల చేపలవంటి కన్నుల వలలకై జిక్కి త్రోవగానలేని నన్ను) అని పలువిధములుగ పరితపింపుచుండిరి; ఇందువల్లవీరికి జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యాధిక్యములు దృఢముగనిలకడజెంది,

పాశురము॥ \* ఊరిలేస్కణియైలై గుఱవుమథ్మోరువరిలై

పారినిన్నాదమూలం పథ్మోశీలేన్పరమమూతిన్

కారొళివణ్ణనేకణ్ణనే కదఱుకిన్

నారుళర్కలై కణమ్మావరజ్జమా నహరుళానే. తిరు. పా. ౨౯.

అని వీరు ఎల్లకాలమందును స్వామినేస్తుతించుకొని తదేకధ్యానపరులై తమయొక్క పుణ్యకైంకర్యమును ఎడదెగక చేయుచు ౪గి పాశురములుగల “తిరుమాలై”యని పేరుగల ప్రబంధమును ముందుచెప్పబోయెడు ౧౦ పాశురములుగల “తిరుప్పళ్ళియెఱ్ఱుచ్చి”యని తిరునామముగల శ్రీరంగరాజప్రబోధకీ గ్రంథమునురచించి లోకమును ఉజ్జీవింపఁజేసిరి. సమస్తవిధ మహాపాతకములకును భగవద్భక్తులయొక్క పాదధూళిని పేవణమే ఆత్యంతిక ప్రాయశ్చిత్తమని తెలిసియున్న ఈ మహానుభావులు ఈ అర్థమును అందఱకును తెలియనట్లుగా విప్రనారాయణులని పేరుగలతమకు “తొండరడిప్పాడి” “భక్తాంఘ్రిరేణు” “భక్తులపాదధూళి” అని తిరునామమును వహించి భగవద్భాగవతులగోష్ఠిలో కాలక్షేపము చేయుచుండిరి.

ఈచరిత్రయందు తొండరడిప్పాడి యాఘ్వార్లవారికి ఒకదాసీసంసర్గంబున ఆకస్మికముగ ప్రాప్తమైన మహద్విపత్తును సూచించియున్నదిగదా! ముక్తసమస్తసంగులయ్యూ, పరమ వైరాగ్య సంపన్నులయ్యూ, వివిక్తప్రదేశవాసులయ్యూ, భగవత్కైంకర్యకపరులయ్యూ ఉండినను వీరికే స్త్రీసంసర్గము ఈలాటి మహద్విపత్తు కలుగజేసెనని చెప్పటచే, ప్రాకృతులైన జనులకు ఇక నెంత చెడుగు కలుగజేయునను నది చెప్పదరమా! ఈవిషయమై శ్రీమద్భాగవతశ్లోకము వాచకుల జ్ఞాపకార్థము ఉదహరింపఁబడుచున్నది.

శ్లో: సంగంత్యజేతమిధున వ్రతినాంముముక్షు

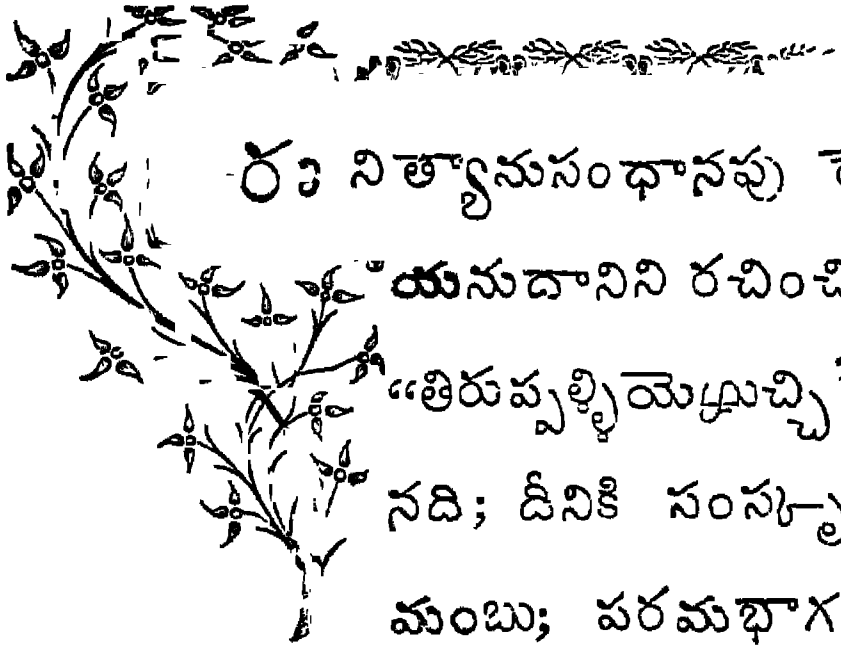
స్పర్వాత్తనానవిసృజేద్దహిరింద్రియణి

ఏకశ్చరనహసిచిత్తమనంత ఈశే

యుజ్జితతద్వృత్తిషుసాధుషుచేత్ప్రసంగః

సగ్రంథము - ౯, అ - ౬. శ్లో - ౪౦.

\* ఓ పరాత్పరుడైన శ్రీరంగనాథ నెమ్మదిగవనించుటకు స్వంతమైన ఊరులేదు, మఱియు వివిధమైన భుస్థితియునులేదు, దాసునకు కష్టకాలమందు సహాయముచేయునట్టి బంధువులుగాని మిత్రులుగాని ఎవ్వరునులేరు, పరలోకసాధనమైన నీదివ్యపాదములయందు, నాకుభక్తియునులేదు గనుక, ఆర్తత్రాణపరాయణుడైన ఆశ్రితసులభుడైన ఓ రంగనాథ! నిర్గతికుండై మొఱపెట్టుచున్నాను. దేవరవారుతప్ప అనాథుడైనదాసుని రక్షించుటకు వేరెవ్వరుగలరు?



రెండవ భాగమైన “తిరుప్పల్లియెఱ్ఱుచ్చి” యనుదానిని రచించినవారు తొండరడిప్పొడి యుత్తార్ వారుగద. “తిరుప్పల్లియెఱ్ఱుచ్చి” యన దివ్యపర్యజ్ఞమునుండి మేలుకొలుపు నది; దీనికి సంస్కృతంబున “ప్రాబోధకీసూక్తి” యని ప్రతినా మంబు; పరమభాగవతులయిన ఈ యాత్మార్థవారు ఈ గ్రంథపు పది పాశురంబులను ( పద్యములను ) శ్రీరంగక్షేత్రమున కధిపతియైన శ్రీరంగనాథస్వామి ఎదుట అనుసన్ధానముజేసి అక్కడ విజయముజేసియుండు స్వామిని సాక్షాత్ శ్రీవైకుంఠపు పరమపదనాథుడైన శ్రీ పరవాసుదేవుడనియే భావించి ఆ జగదీశ్వరుని ఈ పదిపాశురముల నుద్బోధచేయుదురు.

ఇచ్చట ప్రసక్తమైన మూడువిషయములనుగూర్చి ఇంచుక ముందు చర్చ చేయ నవకాశంబయ్యెడిని. అవి ఏమన

౧. మానుషజన్తంబున బుట్టిన చేతనులు ఇప్పుడు ఆత్మానాత్మ విచారముజేసి తత్వార్థముదెలియ నవశ్యకమా?

౨. శ్రీరంగక్షేత్రమందు అర్చావతిరంబుగ విజయముజేసియుండు శ్రీరంగ నాథస్వామిని అప్రాకృత వైకుంఠాధిపతియైన సాక్షాత్ పరవాసుదేవుడే యని భావించేదగునా?

౩. జగదీశ్వరుని చేతనుడు ఉద్బోధజేయుట నన నేమి?

అనాదిగ తోడనే వచ్చియుండు కర్మఫలానుసారముగ చేతనులకు ప్రాప్తమగు అనేకజన్తములందు పశుపక్షి మృగాది జంగమస్థావర జన్తంబులుగాక మానుష



జన్మ ప్రాప్తియు అపూర్వంబై యున్నది. దానియందును తత్వజ్ఞానావహమై యు్య కాబట్టియే శాశ్వతఫలప్రదమయ్యు, ఉండు పురుషార్థసిద్ధిదొరకు మనుష్య జన్మంబు మఱియు దుర్లభంబు. ఈ యర్థంబే శ్రీమద్భాగవతమందును (స్కం-౭, అ-౬, శ్లో - ౬.) భగవద్గీతయందును (అ-౭, శ్లో - ౩.) క్రమంబుగ గానవచ్చు.

౧ దుర్లభంమానుషంజన్మతదప్యధువమర్థదం।

తతోయతేతకుశలఃక్షేమాయభవమాశ్రితః॥

౨ మనుష్యాణాంసహస్రేషుకశ్చిద్యతతిసిద్ధయే।

యతతామపిసిద్ధానాంకశ్చిన్తాంవేత్తితత్వతః॥ \*

\* ౧ చేతనునకు మనుష్యజన్మముదొరకునది అపూర్వంబు; (తత్వజ్ఞానమూలకముగ) అది శాశ్వత పురుషార్థప్రదమగుట మఱియు సంశయంబు; గనుకబుద్ధిమంతులు ఈజన్మముదొరకియుండునపుడే తమశ్రేయస్సునకుగాను ప్రయత్నించేవలయు.

౨ వేలకొలది మనుష్యులయందు ఒకానొకండుమాత్రము ఉత్కృష్ట పదవిజెందయిత్నించును. యత్నించియు నీధి జెందినవారిలో నిజముగ ఒకండుమాత్రమే నన్ను తెలిసికొనుచున్నాడు.

కాబట్టియే మానుషజన్మమందు బుట్టినచేతనులు ఇప్పుడే ఆత్మానాత్మవిచారంబు జేసి తత్వార్థంబు ఎఱుఁగునది అవశ్యకంబే సరి. దీనిదెలియవలయునన పరబ్రహ్మ స్వరూపంబెట్టియది, పరబ్రహ్మకును చేతనులకును గల సంబంధంబెట్టియది, ఈ చేతనులు పునరావృత్తిరహితమైన శాశ్వతపదవినిపొంది బ్రహ్మనందమునుపొందు క్రమంబెట్టియది ఇవియే మొదలగువిషయములను తత్వపరిశీలనచే తెలియవలయు.

తత్వజ్ఞానప్రాప్తికి అవిచ్ఛిన్నమైన ఉపాసనము అవశ్యకంబనునది సరియేగద! సర్వవేదాంత ప్రతిపాద్యమైన పరబ్రహ్మను పొంద సాధకమగు ఉపాసనము జేయ ఆపరబ్రహ్మకు రెండువిధముల స్వరూపములు గలవని చెప్పబడియున్నది. వాటిలోనొకటి మూర్తస్వరూపంబు లేక సాకారము; మఱియొకటి అమూర్తస్వరూపంబు అనగ నిరాకారంబు లేక అప్రత్యక్షంబైనది. మూర్తస్వరూపంబు భేదావహంబు. అమూర్తస్వరూపంబు శాశ్వతంబైనది. వీటిని వ్యక్తంబనియు అవ్యక్తంబనియు క్రమక్రమంబుగ జెప్పుటయుకలదు. ఈరెంటును ఉనికిజేసి పరబ్రహ్మ అంతటను వ్యాపించి యుండును. ఈ యర్థంబు శ్రీవిష్ణుపురాణంబున గానవచ్చు. (అంశ - ౧, అ - ౨౨, శ్లో - ౫౪.)



దేవరూపే బ్రహ్మణ స్తస్యమూర్తంచామూర్తమేవచ |  
క్షరక్షరస్వరూపేతే సర్వభూతేష్వవస్థితే || \*

\* ఆపరబ్రహ్మకు రెండురూపములుగలవు. వీటికిమూర్తమనియు అమూర్తమనియు పేరు; మూర్తస్వరూపంబు పరిణామార్తంబగునది. అమూర్తంబుకాశ్వతంబైనది. ఈ రెండురూపంబులు సర్వభూతంబులవ్యాపించియుండును. పరబ్రహ్మయొక్క ఈ రెండుస్థితులనే అంగాంగీభావంబు, ధర్మధర్మిభావంబు, ప్రకారప్రకారీభావంబు, విశేషణ విశేష్యభావంబులని వివరించుటగలదు.

ఇదియునుంగాక పరబ్రహ్మస్వరూపమును ఐదుస్థితులగ్రహించి ఉపాసనము జేయవచ్చునని శ్రీరామానుజాచార్యులు మొదలగు పుణ్యచార్యులు వక్కాణించి యున్నారు. అవి ఏవనః 1 పరము, 2 పుణ్యహము, 3 విభవము, 4 అంతర్యామి, 5 అర్చావతారము. అప్రాకృతవైకుంఠంబున నిత్యవిభూతిననుభవించుచేడనిగొన్న పరబ్రహ్మస్వరూపమునకు 'పరము' అనిపేరు; జగత్సృష్టిస్థితిలయందులకు ఆధారభూతుడై క్షీరాబ్ధియందు శేషశాయియై శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపమైయుండు స్థితియే పుణ్యహంబు. దుష్టనిగ్రహ శిష్టపరిపాలనరూపంబైన ధర్మసంస్థాపనకుగాను అప్పుడప్పుడు రామకృష్ణాదులుగ అవతరించు పరబ్రహ్మస్థితికి 'విభవంబు' అనిపేరు. సమస్తచేతనవస్తువులందునియంతృవై లోనవ్యాపించి ఉనికిగొన్న పరబ్రహ్మస్వరూపస్థితికి 'అంతర్యామి' అనిపేరు. లోకహితార్థంబుగ అల్పజ్ఞులు విశేషజ్ఞులు కూడ తన్ను ధ్యానించి పుజించునటుల పరబ్రహ్మస్వరూపంబు అచ్చేటచ్చేట స్వయంవ్యక్తంబై దివ్యమంగళ విగ్రహరూపంబుగ ఉనికిగొన్నస్థితికి 'అర్చావతారంబు' అనిపేరు. ఈ ఐదుస్థితులయందును పరబ్రహ్మయొక్క క్షరక్షర రూపంబు గానవచ్చు.

పైజెప్పిన అక్షర లేక అవ్యక్తరూపంబు ఉపాసనమునకు కష్టసాధ్యంబు. ఏలనన, అటువంటి స్వరూపంబు నూత్నదర్శులగు యోగులకును దురవగాహంబైనది. అది ఎట్లన, భగవద్గీత, అ-౧౨, శ్లో-3, ౫.

ఐత్యక్షరమనిదేశ్యమవ్యక్తంపర్యుపాసతే |  
సర్వత్రగమచింత్యంచకూటస్థమచలంధ్రువం |  
సన్నియమ్యేంద్రియగ్రామంసర్వత్రసమబుద్ధయః |  
తేప్రాప్నువంతిమామేవసర్వభూతహితేరతాః |  
క్షేతోధికతరస్తేషామవ్యక్తాసక్తచేతసాం |  
అవ్యక్తాహిగతిర్దుఃఖం దేహవద్భిరపివ్యతే || \*

\* ఏకపాసకులు నాశరహితుడయ్య, నిర్ణయింపనసాధ్యుడయ్య, ఇంద్రియములకు అగోచరుడయ్య, ఎచ్చేటెచ్చేటను వ్యాపించియు అచింత్యుడయ్య, ప్రకృతిని నియమించేదగిన వాడయ్య, స్థిరస్వరూపుడయ్య, ఎల్లప్పుటికిని శాశ్వతుడయ్య, ఉండుపర బ్రహ్మను తమ ఇంద్రియములనన్నిటినిజయించి సమస్తపదార్థంబులందును సమబుద్ధులై ఉపాసనముచేయుదురో, సమస్తపాణులందును హితచింతకులైన ఆలాటియోగులు నన్నే పొందుదురు. ఇట్లు అవ్యక్తోపాసనము జేయువారికి విశేషమైన కష్టముకలదు. శరీరాభిమానులగు జనులకు అవ్యక్తోపాసనమార్గము బహుకష్టముచేసఁగలమై చేకూఱును.

అయినను వ్యక్తోపాసనంబు సులభసాధ్యంబనియు, అటువంటి సరూపోపాసనముచేతనే పై జెప్పినకష్టతరంబగు అవ్యక్తోపాసన ఫలంబుదొరకుననియు శ్రీకృష్ణుడే అర్జునునకు ఉపదేశముజేసియున్నాడు. (భగవద్గీత, అ-౧౨, శ్లో-౨.) కాబట్టి సరూపోపాసనమువలననే కష్టతరంబగు అరూపోపాసనఫలంబుదొరకు విషయమై సులభమగు మార్గమును ఉపాసకులు చేకొన రాదేల ?

పై జెప్పిన వ్యక్తరూపోపాసనమందు కొందఱు పరబ్రహ్మ ఒకటియే అంతటను వ్యాపించి ఏకాకారమైయుండునని సర్వత్రసమదృష్టిచేజూచి ప్రపత్తిజేయుదురు. ఇట్లు సర్వంబు వాసుదేవమయంబని తెలియుజ్ఞానులు బహుదుర్లభంబైనందున (భగవద్గీత, అ-౨, శ్లో-౧౯.) మఱికొందఱు పరబ్రహ్మ తేజోంశ సంభవంబులైన సూర్య, చంద్ర, అగ్ని, గరుడ, అశ్వత్థ, సముద్ర, గంగ, మొదలైన విభూతియుక్త పదార్థంబులను పూజింతురు. దీనికాధారము భగవద్గీత (అ-౧౦, శ్లో-౪౨)

యద్యద్విభూతిమత్సత్త్వం శ్రీమహర్జితమేవవ|

తత్తదేవావగచ్ఛత్త్వం మమతేజోంశసంభవం|| \*

\* ఏవేవస్తువు సంపద్యుక్తమయ్య, శక్తివిశిష్టమయ్య, ఊర్జితమయ్య ఉన్నదో ఆలాటివస్తువులను, నాయొక్క తేజస్సుయొక్క అంశముచే బుట్టినవని, నీవు తెలుసుకొనవలయు.

ఈ రెండు ఉపాసనక్రమములకంటెను ఉత్తమమయ్య విశేషజ్ఞులకును అల్పజ్ఞులకునుకూడ సర్వసులభమయ్య వుండునది అర్చావతరోపాసనంబు. దీనివిషయమై భగవద్గీతయందు చెప్పియుండునదేమనః (అ-౧౨ శ్లో-౧౨)

జ్ఞానయజ్ఞేనచాప్యన్యే యజంతోమాముపాసతే|

ఏకత్వేనోపధక్త్యేన బహుధావిశ్వతోముఖం|| \*

\* మఱికొందఱు జ్ఞానమనుయజ్ఞముచే నన్ను ఆరాధించి, పరబ్రహ్మస్వరూపమగు నేను ఒకడే యనియు నానావిధస్వరూపుడనియు, ప్రపంచాకారముగ బహురూపుడనియు నన్ను ఉపాసనము జేయుదురు.

ఈశ్లోకపుకొనయందు చెప్పియుండు పరబ్రహ్మపు విశ్వరూపాకారమును అర్జునుఁడు తనకు పరమసఖుడైన శ్రీకృష్ణుని దివ్యశరీరంబున జూచినది. ఇటువంటి ఆశ్చర్యకరమైన తనవిశ్వరూపమును సూక్ష్మాకారముగ తనయందు దాచియుండి లోకహితార్థంబుగచోపు అవతారమునకు అర్చావతారంబనిపేరు. ఈదివ్యమంగళవిగ్రహమందు సాక్షాత్ శ్రీమన్నారాయణుఁడు స్వావయవభూతంబైన 'చిత్' 'అచిత్' అనుతత్వములను తనశస్త్రభూషణాదులుగ ధరించియుండును. ఈయర్థమును శ్రీవిష్ణుపురాణంబున గానవచ్చును.

క్షరాక్షరమయే విష్ణుభిర్భర్తృభిలమీశ్వరః।

పురుషావ్యాకృతమయంభుషణాస్త్రస్వరూపవత్॥

అస్త్రభూషణసంస్తానస్వరూపంరూపవర్జితః।

విభర్తిమాయారూపాస్సాశ్రేయసేపాణినాంహరిః॥ \*

\* సర్వవ్యాపకుడైన విష్ణువు క్షరరూపుడై, ఉనికి జెంది ప్రకృతి పురుషాత్మకమైన ఆశేష ప్రపంచమును తనకుభూషణమగు అస్త్రశస్త్రరూపములుగను ధరించియుండును. ఆశ్చర్యగుణచేష్టితుడగు శ్రీహరి తాను స్వాభావికముగ రూపరహితుడుగ నుండినను ఈలాగుఅస్త్రభూషణముల చేఉనికిగొన్నస్వరూపమును చేతనుల ఉజ్జీవనార్థమై ధరించియుండును.

శ్రియఃపతియైన సాక్షాద్విష్ణువు అర్చావతారంబున ప్రపంచపు అఖిలతత్వంబులను తనశస్త్రభూషణాదులుగ ధరించియుండు క్రమంబెట్లన (విష్ణుపురాణము అంశం-౧, అధ్యాయ-౨౨, శ్లో ' 2-23 ).

ఆత్మానమస్యజగతో నిర్లేపమగుణామలం।

విభర్తికొస్తుభమణి స్వరూపంభగవాన్స్థరిః॥

శ్రీవత్ససంస్తానధరం అనంతేచసమాశ్రితం।

ప్రధానంబుద్ధిరప్యాస్త్రే గదారూపేణమాధవే॥

భూతాదిమింద్రియాదించ ద్విధాహంకారమీశ్వరః।

విభర్తిశంఖరూపేణ శార్ఙ్గరూపేణచస్థితం॥

బలస్వరూపమత్యంతం జివనాన్తరిఅనిలం।

చక్రస్వరూపంచమను ధత్తేవిష్ణుఃకరేన్ద్రితం।

పంచరూపాతుయామాలా వై జయంతీగదాభృతః।  
 సాభూత హేతుసంఘాతా భూతమాలాచవై ద్విజః॥  
 యానీంద్రియాణ్యశేషాణి బుద్ధికర్తాత్కానితు।  
 శరరూపాణ్యశేషాణి తానిధ తేజనార్దనః॥  
 బిభర్తియచ్ఛాసీరత్న మచ్యుతోఽత్యంతనిర్మలం।  
 విద్యామయంతుతద్జ్ఞాన మవిద్యాచర్మసంస్థితం॥

పై వ్రాసిన శ్లోకములయర్థంబు ముందుంబోవు పట్టియందు సూక్ష్మముగ  
 సూచించియున్నది.

- ౧ ఆత్మా (పురుష) = కౌస్తుభమణి.  
 ౨ ప్రదాన (ప్రకృతి) = శ్రీవత్సమనుమచ్చే  
 ౩ బుద్ధి (మహత్తు) = గద.  
 ౪ భూతాది (తామసాహంకారము) = శాఙ్గ = యుధము.  
 ౫ ఇంద్రియాది (సాత్వికాహంకారము) = శంఖము.  
 ౬ మనస్సు = చక్రాయుధము.  
 ౭ సూక్ష్మపంచభూతము } = వై జయంతీవనమాల.  
     స్థూలపంచభూతము }  
 ౮ జ్ఞానేంద్రియ కర్తేంద్రియములు = బాణములు.  
 ౯ జ్ఞానము (నిమగ్నము) = నందకంబను ఖడ్గము.  
 ౧౦ అజ్ఞానము = నందకమును మూసియుండు ఒక.

ఈయర్థమునే కవితార్కిక కేశరియను బిరుదుచే ప్రసిద్ధులైన శ్రీమద్వేదాం  
 తదేశికులు అధికారసంగ్రహం బను గ్రంథమున “పురుషస్తానివరమాగ” యను  
 రగ - వ పద్యమున విశదపఱచియున్నారు. ఇట్లు చిదచిద్విశిష్టుడైన సాక్షాత్ పురు  
 షోత్తముడే అర్చావతారంబున కనుబడుటచే స్వయంవ్యక్తముగ శ్రీరంగక్షేత్ర  
 మందు విజయముజేసియుండు శ్రీరంగనాథుని వైరాగ్యనిధియైన తొణ్ణరడిప్పొడి  
 యుద్ధార్థవారు వైకుంఠాధిపతియైన సాక్షాత్ శ్రీవరవాసుదేవుడే యని భావించి  
 నది న్యాయమే. ఈయర్థమునే తాము అనుస్థానము జేసినదిగాక లోకమునకం  
 తయు బోధించి ఉపకారముజేసిరి.

సాలభ్యాతిశయమును విశేషముగజూపించి సాక్షాత్ విష్ణువు అర్చావతారం  
 బున భక్తాదులకు అనుకూలముగ ఉండునటుల “తిరునరైయూర్” “తిరుపతి”

మొదలగు స్థలములందు నిలచియుండువాడుగను, “తిరుక్కోవిలూరు” మొదలగు దివ్యదేశములందు నడచిపోవువాడుగను, “తిరువాలి” మొదలగు పుణ్యస్థలముల గూర్చునికి గొన్నవాడుగను, కుంభకోణము, శ్రీరంగము, తిరువళ్ళూరు, శ్రీరంగపట్టణము మొదలగుదివ్యదేశములందు నాగపర్యజ్ఞమున శయనించియున్నవాడుగను కనుబడును. ఇట్లుపర బ్రహ్మను ధ్యానించేవలయునని శ్రీమద్భాగవతంబున స్పష్టపఱచియున్నది. (స్కం - ౩, అధ్యాయ - ౨౮, శ్లో - ౧౯.)

స్థితం వ్రజస్తమానీనం శయానంవాగుహశయం।

ప్రేక్షణీయేహితంధ్యాయేత్ శుద్ధభావేనచేతసా॥ \*

\* పరిశుద్ధమైన అంతఃకరణముచే (ఆపరబ్రహ్మను) నిలచియుండువానినిగను, నడచిపోవువానినిగను, కూర్చుకొనియుండువానినిగను, శయనించియుండువానినిగను, ఈలాగుడర్శనీయమైన కల్యాణగుణ కర్తవిశిష్టునిగ ధ్యానించేవలయు.

ఈయర్థమునే చతుష్కవిప్రధానులైన తిరుమజ్జయార్తార్థవారు “తిరుమొద్రీ” యను గ్రంథంబున (౧౩౧ వ - పాశురము) వక్కాణించియున్నారు.

ఇట్లు సర్వసులభుడైన సర్వేశ్వరుని చేతనులునమీపించి నిత్యకై జ్ఞర్యలాభమునుపొంద ననేకోపాయములను హేరాళముగ తెలియపఱచియున్నను, చిరకాల పరిశ్రమసాధ్యంబులైన వానినివిడిచి కలికల్తపావహంబైన ఈకాలంబునకు అనుగుణముగ చేతనులకుసులభముగ ఫలప్రాప్తిచేకొనునట్లు పుంజ్యులయ్యలు నవవిధంబులైన ఉపాయసోపానములను ఏర్పఱచియున్నారు. అది ఎట్లనః

శ్రవణంకీర్తనంవిష్ణో స్మరణంపాదసేవనం।

అర్చనంవందనందాశ్యం సఖ్యమాత్మనివేదనం॥ †

† సమస్త చిదచిద్వస్తువులందును వ్యాపించియుండు జగదీశ్వరుని అద్భుతచేష్ట కథాశ్రవణమును, వానిదివ్యనామ సంకీర్తనమును, వానిగుణకర్త స్మరణమును, వానిదివ్యపాదసేవనమును, వానిదివ్యకుంగళవిగ్రహపు పుంజయను, వానికి సమస్కరించుటయను, అతనికి అవిచ్ఛిన్నమైన కైజ్ఞర్యమును, వానియందు ప్రీత్యతిశయంబున వానితోడిన్నేహమును, తుదకు తన్నేవానికి సమర్పించుటయను, ముముక్షులుచేయదగినవి.

కాబట్టి భక్తుడైనతాడు ప్రొద్దుననుండి రాత్రివరకు తానుస్వభావముగజేయదగిన ఉషఃకాలప్రబోధ, దంతధావన, స్నాన, భోజన, విపాసోపశమన, తాంబూల

చర్వణ, నిద్ర మొదలగుకార్యములు అర్చావతారపు సాయిత పరవానుదేవునకును తనవలెనే ఉన్నవనిభావించి వాటిని అతనికినిసమర్పించి తరువాతవాటిని భగవత్ప్రసాదరూపముగ తానుస్వీకరించును. ఇట్లు ఎల్లకాలము కైజ్కర్యముచేయుచోరాగా తన సర్వపాపములుతొలగి కర్తృపాశమువలన విడిపించేబడును. మనుజునకు సహజమైన స్నానపాన భోజనాదులను అతనికి (పరబ్రహ్మకు) ప్రథమతః సమర్పించి తరువాత వాటినిభగవచ్ఛ్రేష్ఠరూపముగ నడపించేవలయుననియు, తనకు భక్తిపురస్కరముగ సమర్పించిన పత్ర, పుష్ప, ఫల, జలాదులను అవాప్త సమస్త కాముఁడైనను పరబ్రహ్మ తానుస్వీకరించుననియు సాయిత శ్రీకృష్ణుఁడే అర్జునునకు ఉపదేశించియున్నాడు. అది ఎట్లన:

యత్క్రోషియదశ్చాసి యజ్ఞహూషిదదానియత్ |

యత్తవస్యసీకాంతేయ తత్కురుష్వమదర్పణం ||

IX - 27.

పత్రం పుష్పం ఫలంతోయం యోమేభక్త్యాప్రయచ్ఛతి |

తదహంభక్తువహృతం అశ్నామి ప్రయతాత్మనః ||

IX - 28.

మన్మనాభవమద్భక్తో మద్యాజీహంసమస్కరు |

మామేవైష్యసీయుక్తైవ మాత్మానంమత్పరాయణః ||

IX - 34.

మచ్ఛిత్రామద్గతప్రాణాః బోధయంతఃపరస్పరం |

కథయంతశ్చమానిత్యం తుష్యంతిచరమంతిచ ||

X - 9.

II. కుంతీ పుత్రుడైన అర్జునుడ, నీవు ఏమిచేయుదువో, ఏమిభుజింతువో, ఏమి హేళిము చేయుదువో, ఏమి దానముచేయుదువో, ఏతవస్సుచేయుదువో, వాటినంతయు నాకేసమర్పించుము.

III. ఎవడుభక్తిచే నాకు ఒక దళమైనను, పుష్పంబైనను, పండునైనను, నీటినైనను, సమర్పించునో, అట్లు భక్తి పురస్కరముగ పరిశుద్ధాంతఃకరణముచే సమర్పించినవాటిని నేను భుజించెదను.

IV. మనస్సు నాయందేయించి, నాభక్తుడై, నన్నే పూజించియుండుము, నాకు నమస్కరించుము. ఇట్లు నన్నేనమ్మియుండువాడుగ నీచిత్తమును నియమించియున్నట్లైన నీవునన్నే పొందుదువు.

V. నాయందే మనస్సుగలిగియు, నాయందే ప్రాణము ధరించుకొనియు, పరస్పరముగ నన్ను గురించియే బోధించుచును, నిత్యము నా నామసంకీర్తనమేజేసియు, కొందఱు ఉపాసకులు ఉపాంగి ఆనందించుచున్నారు.

ఈలాగు భగవత్పరాయణులయ్యు, భాగవతనిష్ఠాగ్రేసరులయ్యు, మహావైరాగ్యసంపన్నులయ్యు, భగవద్భాగవతకై జగర్యంబే తమకు పరమప్రాప్యంబని నిశ్చయబుద్ధిగలవారైయుండిన తొండరడిప్పొడి యీశ్వార్ల వారు ఎల్లప్పుడును శ్రీరంగనాథుని అవిచ్ఛిన్నకై జగర్యమున నిరతులై కాలక్షేపముజేయుచోండిరి.

ఈలాటి మహాత్ముల ప్రాబోధకీసూక్తియందు జెప్పియుందు (సాక్షాత్ పరవాసుదేవుడైన) శ్రీరంగనాథుని ఉద్బోధజేయు కై జగర్యము, ముముక్షులగుచేత నులు ప్రొద్దుననుండి రాత్రివరకు జరిపించు ఇతరకై జగర్యదులకు ఉపలక్షణంబని తెలియునది.

ఈ “తిరుప్పళ్ళియెఱుచ్చి” యను గ్రంథపు పది పాశురములందును, దొరలను స్తుతిపాఠకులు స్తుతింపజేరితిని తొండరడిప్పొడియీశ్వార్ల వారు ప్రభాతసూచకములను విజ్ఞాపించి “ఆరాధనకాలముసమీపించెను, ప్రబోధకాలమందు జూడదగిన మంగళద్రవ్యములు సిద్ధమైయున్నవి, మంగళవాద్యములు షట్టును అల్లుకొని యున్నవి, భాగవతులకు దాసభూతుడైన నేనును, నలువ, దివస్పతి, కుమారస్వామి, మొదలగు దేవతలందఱు నీవు ప్రబోధమగు దివ్యదర్శనమును చేకొని ఆనందించి దివ్యపాదములకెఱగి మంగళాశాసనముజేయ అవసరప్రతీక్షకులై కాచియున్నారము. కాన కారుణ్యనిధియైన నీవు ఎచ్చేరికగొని మమ్ముకటాక్షించి దాసభూతులైన మాయొక్కకై జగర్యమును అంగీకరించేవలయు” అని ప్రార్థించియున్నారు.

ఈ గ్రంథపు పాశురములు “ఎన్ శీర్ కట్రి నెడిలడి యశిరియ” మను వృత్తమున వ్రాయబడియున్నది.

ఈ గ్రంథంబున “మ్ర” యను తమిళభాషాక్షరం బుపయోగింపబడియున్నది. దీనికి తెనుగున “ళ” యనునది ఇంపమింపగ సరిబోలును : ఉ ఆత్వార్, ఆత్వార్. ఇదియునుంగాక “మ్ర” యనుఅక్కరంబు “త్త” మఱియు “ట్ట” యను రెండక్షరములకు మధ్యమంబుగ నుచ్చరించును.



శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తొండరడిప్పాడి యాత్వార్ల వారు ఆనతిచ్చిన

వేదార్థసారమైన

## తిరుప్పల్లియెఱిచ్చి.

వీరివిషయమై తిరువరంగప్పెరుమాళ్ రైయర్ సాయించిన

తనియకా శ్లోకము.

శ్లో. తమేవ<sup>1</sup> మత్వా పరవాసు దేవం రంగేశయం రాజవదర్శణీయం.

ప్రాబోధకీం యో<sup>2</sup> కృతసూక్తిమాలాం<sup>3</sup> భక్తాఙ్గిరేణుం<sup>3</sup> భగవంతమీడే<sup>3</sup>.

తం-ఏవ=తమేవ-పరవాసు దేవం, అనుపదముతో  
మత్వా - ప్రపత్తిచేసి - భావించి అన్వయము  
పరవాసు దేవం - పరమపదనాథుడనియే  
రంగేశయం - శ్రీరంగమునందు పవ్వళించియుండు  
రాజవత్ - మహారాజువలె  
అర్హణీయం - పుజ్యుడైన

ప్రాబోధకీం - ప్రాతః కాలమందు మేలుకొలుపు  
యః - అకృత - ఎవరు ఆనతిచ్చిరో చూస్తే  
సూక్తిమాలాం - గ్రంథమాలికను  
భక్తాఙ్గిరేణుం - భక్తాఙ్గిరేణు అను  
భగవంతం - పుజ్యులైన ఆత్మార్లను  
ఈడే - స్తుతించిన ముగ్ధులచే చూడను.

అఖిల భూమండలాధిపతియైన సార్వభౌమునివలె భక్తిచే పుజింపబడుచున్నవాడై శ్రీరంగక్షేత్రమందు శేషపర్యటముపై పవ్వళించియుండు శ్రీరంగనాథుని వేదాంత ప్రతిపాద్యుడైన ఆ సాక్షుత్ పరమపదనాథుడే అని భావించి ప్రపత్తిచేసి ప్రభాతకాలమందు యోగనిద్రవల్ల ఉద్బోధమొనర్చునట్టి దివ్య గ్రంథమాలను లోకహితార్థమై ఎవరు రచించిరిరో అట్టివై భవముగల జ్ఞానభక్తివై రాగ్యభూషితులైన భక్తాఙ్గిరేణు అనుతిరునామముగల పుజ్యులైన తొండరడిప్పాడి యాత్వార్లవారిని స్తుతించి వందనము చేయుచున్నాడను.

<sup>1</sup> ఏవార్థమువలన పరవాసుదేవుడనియు, మఱియు వేరొకండు కాడనియు తాత్పర్యము. దీని కాధారము:—శ్లో॥ కావేరీవిరజాసేయం వై కుంతం రంగమందిరం | సవాసుదేవో రంగేశః ప్రత్యక్షం పరమం పదం || దీని అర్థము. ఈ కావేరీనదియే విరజానదియు, శ్రీరంగక్షేత్రమే వైకుంఠమనియు, ఈరంగనాథస్వామియే వాసుదేవుడనియు, ఇదియే ప్రత్యక్షమైన పరంధామమనియు తెలియునది. రంగేశుడైన పరవాసుదేవుడే శ్రీరంగక్షేత్రమందు వేంచేసి లీలావిభూతియగు ఈ భూలోకమును, నిత్యవిభూతియగు శ్రీవైకుంఠమును పరిపాలనము చేయుచున్నాడు.

<sup>2</sup> ఈ పదమునందు తొండరడిప్పాడి ఆత్మార్లవారు సాయించిన “తిరుమాల” అనెడి గ్రంథము అంతర్భూతమై నిలుచుచున్నది.

<sup>3</sup> భక్త=భగవద్దాస భూతులైన వైష్ణవుల; అఙ్గి=పాదముల, రేణు=రజఃకణములు అనగా పాదభూషి. (ఈముఠుపదములుచేరి తొండర్-అడి-పాడి, అని అయినది.)

శ్రో మణ్ణజుడియెన్బర్మా మత్తెయోర్న్నియశీర్  
 తొణ్ణరడిప్పొడి తొన్నకరం<sup>1</sup> వణ్ణు  
 తిణ ర్తవయ<sup>2</sup> త్తెన్నరజ్జ తమ్మానైప్పళ్ళి  
 యుణర్తుంపిరా<sup>3</sup> నుది త్తపూర్. ౨.

మణ్ణజుడియెన్బర్ - మండంగుడి అందురు.

మామత్తెయోర్ - మహాశాస్త్ర వేత్తలు

మన్నియశీర్ - శాశ్వతకీర్తిగల

తొణ్ణరడిప్పొడి - తొండరడి పొడియని తిరు  
 నామముగలవారి

తొన్నకరం - పురాతనపట్టణము

వణ్ణు - తుమ్మెదలు

తిణ ర్తవయత్ - అవిచ్ఛిన్న శబ్దములుగల వరి  
 పొలములుగల

తెన్నరజ్జత్తు - శ్రీరంగక్షేత్రమునందు

అమ్మానై - పవ్వళించియుండునర్వస్వామిని

పళ్ళియుణర్తుం - మేల్కొలుపునట్టి

పిరా - స్వామి

ఉది త్తపూర్ - అవతరించినపట్టణము.

భ్రమరములు ఎడతెగక ఝంకారము చేయుచుండు పొలములచే పరివేష్టితమును, సుందరమునగు శ్రీరంగక్షేత్రమునందు శేషపర్యజ్ఞముపై శయనించుకొని యోగనిద్రజేయుచున్న శ్రీరంగనాథుని నిద్రవిడచి మేల్కొనుటకై విన్నపముచేసుకొన్న శ్రీతొణ్ణరడిప్పొడి యాత్మార్థవారు అవతరించిన దివ్యదేశము, శాశ్వతమైనకీర్తిగల తిరుమండంగుడియని, పూజ్యులై వేదాధ్యయనసంపన్నులైన శ్రోత్రియులు కొని యుడుదురు.



<sup>1</sup> ఆత్మార్థవారు అచ్చట అవతరించినందున దీనికి ఆవై శేష్యంబు శుట్టినది. “తెన్నకరం” యనిపాఠాంతరము; అప్పుడు “దర్శనీయమైన పట్టణము అని తాత్పర్యము.

<sup>2</sup> భ్రమరములు గుంపుజేరి ఝంకారముచేయుచు మధుపానముచేయునట్టి కలువపుష్పములు వికసితమైయుండు కేదారములు శ్రీరంగక్షేత్రమును పొట్టియన్నవనియు, జలమునిండి యథేష్టముగానున్నదనియు తాత్పర్యము.

<sup>3</sup> పిరా - మహాపకారకుడు. ఎందువల్లననగా, ఈ ప్రబంధమును రచించి ముందు రాచబోవు వారికి అనుసంధించునటుల ఉపకారము జేసినందుకు.

కదిరవనుకణదిశై చ్చికరంవన్దణైందాక కనవిరుళకన్దదుకాలై యంపొత్తుతాయ్;  
మదువిరింతొమ్మిగినమామల రెల్లాం వానవరరశర్కళ వన్దవన్దణి  
యెదిర్తిశై నితైందనరివరొడుంపుకున్ద విరుజ్గళిత్ శీట్టముంపిడియొడుమురశు  
మది ర్తలిలలై కడల్ పోన్దుళ తెన్దు మరజ్గ తమ్మ పల్లి యొన్దురుళాయ్

౧

కదిరవకుణదిశై చ్చికరం - సూర్యుడుతూర్పు  
వన్దఅన్దెన్దాక - వచ్చిచేరినాడు దిక్కు  
కనవిరుళ - ఘనమైనచీకటి  
అకన్దతు - దూరమైనది  
కాలై యంపొత్తుతాయ్ - వెలురుపాటుకాలమై  
మదువిరిన్దుబ్రుగిన - వికసితమైమధువు ప్రవహిం  
మామల రెల్లాం-గొప్పగొప్పపుష్పములు చెను  
వానవర అరశర్కళ - దేవతులు, రాజులు  
వన్దవన్దుళణి - వచ్చివచ్చిచేరి యున్నారు  
ఎదిర్తిశై నితైన్దనర్ - ఎదురుగాగుంపుగానిండి

ఇవరొడుంపుకున్ద - వీరికిఁప.నముగావచ్చిన  
ఇరుంకళిజుళుట్టముం - పెద్దవైన మొగయేనుగుల  
పిడియొడు - ఆడయేనుగులతో కూటము  
మురశుం - మురజివాద్యము  
అది ర్తలిల్ - శబ్దముచేయుటయందు వలెనే  
అలై కడల్ పోన్దు - అలలుగల సముద్ర ఘోషము  
ఉళదులజ్గుం - ఎక్కడెక్కడను ఉండును మీ  
అరజ్గ తమ్మ - శీరంగమున వేంచేసియున్న పీఠాన్ని  
పల్లి ఎత్తున్దు - శయనమునుంచితేచి  
అరుళాయ్ - కృపచేసినకటాక్షింపవలెను.

సర్వరక్షకుడవైన ఓస్వామి! ఆశ్రితల్యమోహముచేత నిద్రబోవు నీవు దాసభూ-  
తులమైన మామొక్క విజ్ఞాపనము లాలింపుము. లోకసాక్షియైనదినమణి తూర్పు  
దిక్కున ఉదయగిరియొక్క శిఖరమును అప్పుడేచేరెను; రాత్రియంతయు ల్యపించిన  
గాఢాంధకారము దూరమైపోయినది. నీ ఆరాధనము చేయుటకు యోగ్యమైనముఖ్య  
కాలము సమీపించినది; తామరమొదలైన గొప్పగొప్పపుష్పములు వికసితమై వాని  
నుండిమధువుప్రవహించుచున్నది; దేవతులు మఱియు మహారాజులువచ్చివచ్చి కూడి  
ఉభయవిభూతివిశిష్టుడవైన నీసన్నిధియెదురుగా నీకటాక్షవీక్షణమునకై గుంపుగా  
నిండియున్నారు; వీరితోడవచ్చిన వీరివాహనములైన మొగయేనుగుల సముహము  
ఆడయేనుగులసముహము మఱియు మురజివాద్యములు వీనిమహాధ్వని అలలు  
గల సముద్రఘోషమువలెనే అంతట వ్యాపించియున్నది; కాబట్టి శీరంగక్షే-  
తమునకు అధిపతియైన శీరంగనాథస్వామీ! నీవు ఈ ప్రాతఃకాలమున దివ్యపర్యట-  
మునుండిలేచి దాసభూతులమైన మమ్ము కటాక్షించి మమ్ము కైంకర్యవృత్తిలోనియ  
మించి అనుగ్రహింపవలెను.

పు.ర్యాదేశ్విఖరంగతోదినమణిర్గాఢంతమోనిర్గతం । ప్రత్యాషః ప్రబభూవపద్మనివహతోర్వి  
త్ఫుల్లపత్రాన్దధు । నిష్యన్దత్యఖిలాస్సురాన్యవతయోఽప్యగత్యయత్తుర । స్సంఘీభూయ  
సుసంస్థితా ప్రదనుగైర్నాగైర్నదచ్యోతిభిః ॥౧॥ శైలాకారసమానకాయకరిణీబృందైఃకృతైర్బృం  
హితై । రాశాపుంరకనాదయక్తమురజావాద్యస్యశబ్దేనచ । ప్రోద్యద్భంగసముద్రఘోషవదహూ  
ల్యప్రసమప్రసంగ । ద్రక్షాధ్యక్షకృపానిధేః హిశయనా దుత్థాయరక్షస్వనః॥౨॥

కొమ్మంగొడిముల్లెయి కొమ్మమలరణవి కూర్ న్దదుకుణదిశై మారుతమిదువో  
ఎమ్మందనమలరణై ప్పల్లికొల్లన్న మీన్పనిననై న్దతమ్మిరుజ్జిఱకుదటి  
విమ్మంగియముదలై యిన్పిలంపురై పేత్తాయ్ వెల్లెయిఱుఱవదన్విడ త్రినుక్కనుజ్జి  
యమ్మంగియవానై యినరున్దుయరై డు త్త వరజ్గత్తమ్మా ప్పల్లియెమ్మన్దురుళాయే ౨

కొమ్మంగొడిముల్లెయి - పొడుగుగా పెరిగిన తీగ

లుగల

[మునువహించి

కొమ్మమలర్ అణవి - సుందరమైన పూలపరిమళ

కూర్ న్దతు - వ్యాపించెను

కుణదిశై మారుతమితువో - తూర్పుదిక్కున గాలి

ఎమ్మందన - బయలుదేఱెను

మలర్ అణై - తామర మొదలైన పూలపాన్పుపైన

ప్పల్లికొల్ అన్నం - నిద్రించు హంసపక్షులు

ఈన్పనిననై న్ద - రాత్రియందు బడిన మంచు చేత

తంబరుంజిఱకు - తమ పెద్ద చెక్కలను తడిసిన

ఉదటి - రూపించుకొని

విమ్మంగియముతలై యి - మింగిన మొసలి

పిలంపురై - గుహనుబోలిన

యొక్క

పేత్తాయ్ - గొప్ప సూరుగల

వెల్లెయిఱుఱ - తెల్లగానుండు పండ్లుతగలగా

అదన్ విడ త్రినుక్కు - దానిదంత పువిషమునకు

అనుజ్జిలమ్మంగియ - భయపడి ఆ ర్తధ్వనిజేసిన

అనై యి - శ్రీగ జేంద్రుని

అరుంతుయర్ కెడు త్త - కడుదుఃఖమును పోగొట్టిన

అరజ్గత్తమ్మా - శ్రీరంగములో వేంచేసియున్న స్వామి

ప్పల్లిఎమ్మన్దు - శయనమునుంచి లేచి

అరుళాయే - కృపచేసికటాక్షింపుము.

ఓస్వామీ, దాసభూతులమైన మాయొక్కమనవి ఆలకింపవలెను. ప్రభాతసూచకముగా తూర్పుదిక్కుయొక్క ఈమారుతము విస్తారముగ పెరిగినలతలుగల మల్లెచెట్టుయొక్క సుందరమైన పూలవాసనను వహించివచ్చి, మీరందఱు ఇంక నెందుకు నిద్రించెదరు అనులాగున వ్యాపించుకొని వీచుచు నిచ్చేట అభివృద్ధియగుచున్నది; కమలము మొదలైన పుష్పపాన్పుపైన నిద్రించు హంసపక్షులు రాత్రియందు కురిసిన మంచు చే తడిసిన తమవిశాలమైన చెక్కలను విదులించుకొని బయటబయలుదేరినవి. ఈలాగున ప్రభాతసమయపు నీ ఆరాధన కాలము సమీపించినది. తన్ను మింగవచ్చిన గొప్ప మొసలియొక్క గుహవలెనుండు వెడలుపైన నోటి తెల్లనిపండ్లు తనశరీరమును తగలగా దాని దంతపువిషమునకు భయపడి నిన్ను శరణుబొంది ఆ ర్తధ్వనిజేసిన శ్రీగ జేంద్రుని మిక్కుటమైనదుఃఖమును నివారించిన ఆ శ్రీతవత్సలుడైన శ్రీరంగనాథ స్వామీ! యోగనిద్రనుండి మేల్కొని ఆర్తులమైన మాయందుకృపజేసి మమ్ముకటాక్షించి మమ్ము నీకైంకర్యవృత్తియందు నియమింపవలెను.

వల్లీకొమలమల్లి కాసుమన సామా మోదసంభారకం । ప్రాచీగంధవ హేమవహన్నభియయా  
కృత్వాసుమన్దాంగతిం ॥ పత్రాలంకృతపంకజాతశయనే నిద్రాసుఖాహ్లాదితాః । చక్రాక్షానిభాత  
హేమతతిభిస్సంస్థావితాచ్ఛచ్ఛదాత్ ॥ ౨ ॥ ధూన్వన్త్యవ్యధరీసమానవదనాన్తృత్యాపమాద్దారుణా  
న్ద్రాహ త్రిక్షవశక్షదన్తనికర క్షేళాత్ప్రభీతంద్విపం ॥ దీనధ్యానయుతంరరక్షసహరి స్త్వంచీననా  
థాధునా । రక్షాధ్యక్షకృపానిధేహిశయనాదుత్థాయరక్షస్వనః ॥ ౪ ॥

శుడరోళిపరస్థనకూర్చితీశైయెల్లామ్ తున్నియతారకై మిన్నొళిశురుజ్జిః  
 పడరోళిపశుత్తనన్పనిమదియివనో పాయరుళగన్దతువైంపొత్తిఱ్ఱముకిన్.  
 మడలిడైక్కిటివణ్ణాల్లై కళనాట వైకత్తై కూర్న్దదుమారుతమిదువో.  
 అడలొళితకత్తై తరుతికిరియన్దడకై అరజ్జత్తమ్మా పళ్ళియెట్టుందరుళాయే. 3.

శుడరోళిపరస్థన - సూర్యకిరణములువ్యాపించినవి  
 శూక్తితిశైయెల్లాం - ఆవరింపబడిన అన్నిదిక్కు  
 లయందును

తున్నియతారకై - నిండిననక్షత్రములు  
 మిన్నొళిశురుంగి - మినుగు ప్రకాశముకుందిపోయి  
 పడరోళి - విస్తరించిన ప్రకాశముగల  
 పశుత్తనన్ - కళకుందెను  
 పనిమతిఇవనా - చేల్లగానుండు ఈచంద్రుడు  
 పాయ్ ఇరుళ్ - మూసుకొనినచీకటి  
 అకన్దదు - వెనుకకుపోయెను  
 వైంపొత్తిల్ - పసిమియద్యానములయందుండు  
 కముకిన్ - పోకమానుల  
 మడలిడైక్కిటి - లేతమట్టలనడుమచీల్చుకొని  
 వణ్ పాల్లై కళ - బయల్పడిన పువబాళలు

నాట - వాసనగొట్టగా  
 వైకత్తై - ప్రాతఃకాలపు  
 కూర్న్దదు - వ్యాపించినది  
 మారుతంబిదువో - ఈవాయువు  
 అడలొళి - స్ఫురతైనప్రకాశము  
 తిగ్గితరు - వెలిగించు  
 తికిరి - శ్రీచక్రాయుధమునుధరించిన  
 అంతడకై - సుందరముగాను విశాలముగా  
 నుండువాస్తములుగల  
 అరజ్జత్తమ్మా - శ్రీరంగమునందు వేంచేసియుండు  
 ఓస్వామీ  
 పళ్ళియెట్టుందు - నాగపర్యజ్కమును విడిచిలేచి  
 అరుళాయే - దాసభూతులమైన మమ్ముకటాక్షిం  
 పవలెను.

సర్వలోకశరణ్యుడైన ఓ స్వామీ! నీ తిరువడిలో విజ్ఞాపించుకొనుట యే  
 మనఁగా ప్రభుత్వసూచకముగా ఆవరించినదిక్కునందంతట సూర్యకిరణములు వ్యా  
 పించినవి; రాత్రియందంతయు ధళధళమని ప్రకాశించుచుండిన నిండిననక్షత్రములు  
 కళాపీఠమైనవి, చంద్రుడు తనకాంతియుడిగి వ్యత్యస్తస్వరూపుడై అగుపడుచు  
 న్నాడు. అష్టదిక్కులయందును రాత్రియంతయు కమ్ముకొనియుండిన చీకటితోలగి  
 పోయినది; పసిమిగల ఉద్యానవనములలోనుండు పోకచెట్ల లేతమట్టలనడుమ చీల్చు  
 కొని వెడలిన పువబాళలు వాసనగొట్టగా ఆపరిమళమును ప్రాతఃకాలమారుతము  
 విశేషముగాతీసుకొనివచ్చుచున్నది. కాబట్టి తేజఃప్రచురమైన శ్రీచక్రాయుధమును  
 సుందరముగాను విశాలముగానుండిండు శ్రీహస్తమందు ధరించుకొని శ్రీరంగక్షేత  
 రందు వేంచేసియుండు ఓ స్వామీ! నీదివ్య పాదములసేవను మేమనుభవించుటకై  
 నీవు దివ్య నాగపర్యజ్కమునుండి లేచి దాసభూతులమైన మామీద కటాక్షమునుం  
 చి కై జగద్యవృత్తియందు నియమించి అనుగ్రహింపవలెను.

సావిత్రై ద్విత్విజాలకైః పరివృతందిచ్చిండలంతత్త్వణా న్నక్షత్రాణి సభాంతికాంతిసహితా  
 తా న్యజ్ఞోఽపిశీతాంశుమాన్ । సూర్యాత్యద్యతమోనిరస్తమభవచ్ఛక్తిడవాటిలస త్పూగా సూకమా  
 కణ్ణసంభవగళద్భగ్గోచరాజ్ఞాలకాత్ । ౫ । గంధోవాతితతః ప్రగేశిరయ్యచ్చిందానిలశ్శ్చంచలః  
 సంచారంకురుతేతతార్కసదృశస్ఫురత్ప్రభాభాసురం । చక్రంసుందరపాణిపంకజలలేచిభ్ర  
 స్తమాధీశభో రజ్జాధ్యక్షకృపానిగో నిశయనాదుత్థాయరక్షస్వనః ॥౬॥

మేట్టిశ మేదికల్ తలై విడుమాయర్ కల్ వేయ్ జుక్కులొ శై యుంవిడై మణిక్కురలు  
 మీట్టియవి శై తి శై పరన్దనవయలుల్ ఇరిన్దనశురుంబినమిలంగై యర్ కుల శై  
 వాట్టియవరిశిలై వానవరేటే మామునివేల్వీయైక్కా త్తవబిరత  
 మాట్టియవడుతిఱలయో త్తియెమ్మర శే యరజ్జ త్తమ్మా పళ్ళియెమ్మన్దరుళాయే ౪

మేట్టిశ మేదికల్ - గొప్పవై నమహిషములులకులు  
 తలై విడుమాయర్ కల్ - బంధములనువదలు గోపా  
 వేయ్ జుక్కులొ శై యుం - ఊడువేణునాదమును  
 విడై మణిక్కురలుం - వృషభములకంతములయం  
 దుండు ఘంటాధ్వనులును

ఈట్టియవి శై - యివిఅంతయు చేరినశబ్దము  
 తి శై పరన్దన - దిక్కులంతయు వ్యాపించినవి  
 వయలుల్ - పొలములయందుండు పుష్పముల  
 ఇరిన్దన - చెదరిపోయెను  
 శురుంబినం - తుమ్మెదలగుంపులు లవంశమును  
 ఇలజ్జెయర్ కుల తై - లంకయందుండు రాక్షసు  
 వాట్టియవరిశిలై - నిశ్శేషముగా నాశము జేసిన

శ్రీశాఙ్గా యుధముగల

వానవరేటే - బ్రహ్మదులకును స్వామియైనవాడవు  
 మామునివేల్వీయై - విశ్వామిత్రునియజ్ఞమును  
 కాత్తు - రక్షించి  
 అవబిరతం - దీక్షింతస్నానమును  
 ఆట్టియ - చేయించిన  
 అడుతిఱల్ - శత్రునాశకసామర్థ్యముగల  
 అయో త్తియెమ్మర శే - అయోధ్యా నాయకు  
 డైన మాస్వామియైన  
 అరంగ త్తమ్మా - శ్రీరంగనాథస్వామీ  
 పళ్ళియెమ్మన్ద - నాగపర్యజ్ఞమువిడిచి  
 అరుళాయే - కృపజేయుము.

సర్వలోకరక్షకుడైననాస్వామీ! ఆశ్రితుడైననావిన్నపమును ఆలకింపవలయు;  
 గొప్పశరీరముగలిగి బలముగలిగిన బాలమహిషీగణముల బంధములను గోపాలకులు  
 వదలించి వెంబడించి పోవుచుండునప్పుడు వారు ఊడునట్టి వేణునాదమును వృషభ  
 ముల కంతమందుకట్టియుండు గంటలశబ్దమును ఎల్లదిక్కులయందును వ్యాపించి  
 యున్నదిగదా, పొలములమధ్యమందుండు పుష్పసమూహముల మకరందమును కడు  
 పారపానముజేసి తుమ్మెదలు యుంకారముజేయుచున్నవై చెదరిపోయినవి; గనుక  
 దేవరవారికి తిరువారాధనకాలము ప్రాప్తమాయెను, పూర్వమందు లంకాపట్టణము  
 ననివసించిన రాక్షసులవంశమును నిర్మూలముగ నాశముజేసిన శ్రీశాఙ్గా యుధ  
 మును దివ్యహస్తమందు ధరించినవాడై బ్రహ్మదిదేవతులకు అధిపతియై వెలయు  
 చున్న ఓస్వామీ! విశ్వామిత్రునిజన్మమును మన్ననతోగాంచి వారికి అవభృథస్నా  
 నమును గావించి శత్రువులనుజయింపజేసినట్టి పరాక్రమముగల అయోధ్యాధిపుడై  
 రామచంద్రుడని పేరుగొన్న ఉభయవిభూతినాయకుడైన శ్రీరంగనాథా నీవుశేష  
 పర్యజ్ఞమునువిడిచి మమ్మువీక్షించి దాసభూతులమైన మేముజేయు కైంకర్యమును  
 అంగీకరించేవలయు.

శ్రీన ప్రాద్ధత బాల కా సరవధూరున్తు చ్యవశాచద్రవ్యజి ద్దోపానాంమురశీరవశ్చ వృషభశై  
 వేయ్ ఘంటాధ్వనిః । వ్యాప్తస్సర్వదిగంతరాశమఖితః కేదార పుష్పాఘతో రోలంబాః ప్రవికీర్య  
 యా న్నిసహసార్ముంకంశబ్దాన్వితాః ॥ ౭ ॥ లంకాకోణపవంశనాశకధనుర్భాస్వన్నమర్త్యాధిప  
 ప్రీత్యా అపసవర్యకౌశికమఖనిర్వర్త్యతద్యోగినః । దీక్షింతాప్లవకారకారిదశనాఽయోధ్యా  
 పురీషయక రజ్గాధ్వక్షకృపానిధేః శివనాదత్థాయరక్షస్వనః ॥ ౮ ॥



పులంబినపుట్ట-కుంఘంపూంపొద్దిల్ కళికావా యోయిన్, బుక్కంగుల్ పుగుందతుపు  
కలందతుకుణతిశైక్కునై కడలరవం కళివణ్ణుమ్మిన్ శ్రీయకలంబకంపునైన్ద్ర లరి  
అలంగలంతొడై యల్ కొండడియినై పణివాన్ అమరర్ కళ్ పుకుందనరాతలిలమ్మా  
ఇలజ్జెయర్ కోన్ వత్తిపాడు శెయ్ కోయి లెం బెరుమాన్ పళ్ళియెమ్మందరుళాయే ॥

పులంబిన - ధ్వని జేసెను

పుట్ట-కుం-పతులు

[యందున్న

పుంపొద్దిల్ కళికావా - పులంబిన తోటల

పోయిన్ బుక్కంగుల్ - రాతితోలంగి పోయెను

పుకుందతుపులరి-ప్రాతఃకాలము ప్రారంభించెను

కలందతుకుణతిశై - వ్యాపించెను, తూర్పుదిక్కున

కనై కడలరవం - ఘనమైన సముద్ర ఘోషము

కళివణ్ణు - మధుపానము చేమదించిన తుమ్మెదలు

మ్మిన్ద్రయ - ఝంకరించుచున్న

కలంబహం - నానావిధ పుష్పముల చేత

పునైన్ద్ర - కట్టబడిన

అలజ్జల్ - కదలుచున్న

అంతొడై యల్ కొండు-సుందరమైన పుష్పమా

లికలను పట్టుకొని

అడియినై పణివాన్-స్వామివారి పాదసేవకొర

అమరర్ కళ్ - బ్రహ్మదిదేవతలు

పుకుందనర్ - ప్రవేశించియున్నారు

ఆతలిలమ్మా - అందువల్ల ఓస్వామి

ఇలజ్జెయర్ కోన్-లంకానాథుడగు విభీషణుండు

వత్తిపాడు శెయ్ కోయిల్ - కైంకర్యము జేయుచు

న్న దివ్యదేశమైన శ్రీరంగమునకు

ఎంబెరుమాన్ - నాయకుడైన ఓస్వామి

పళ్ళిఎమ్మందు - శేషపర్యజ్ఞమును విడిచి

అరుళాయే - కృపజేయవలయు.

ఆశ్రితపరాధీనుడైన ఓస్వామీ! దాసభూతులమైన మాయొక్క ప్రార్థనను  
చిత్తగింపవలయు; ప్రాతఃకాలమును సూచించు పుష్పతోటలయందుండు పతులు  
అంతటను అటచుచున్న వి. లోకమంతయు నిండియుండు గాఢాంధకారము తొలగి  
పోయెను; తిరువారాధనమునకు యోగ్యమగు ప్రభాతకాలము ప్రాప్తమాయెను,  
తూర్పుదిక్కున అగుపడు స్వాభవికముగ మొలబెట్టుచుండు సముద్రఘోషము జగ  
మంతయు వ్యాపించినది. మధుపానము చేమ త్రమగుతుమ్మెదలు ఝంకారము చేయు  
చున్న నానావిధపుష్పములచే కట్టబడిన దివ్యపరిమళయుక్తమగుమాలికలను తమ  
హస్తములందుపట్టుకొని బ్రహ్మదిదేవతలు దేవరవారిపాదసేవకుగాను దివ్యసన్నిధా  
నమందు నిరీక్షించుచున్నారు గనుక సర్వస్థాత్పరుడైన ఓస్వామీ! లంకాధిపతి  
యైన శ్రీవిభీషణునిచే కైంకర్యమును పొందియుండు శ్రీరంగమున విజయము చేసి  
యుండుస్వామీ! నాగపర్యజ్ఞమును విడిచి కృపచేమము కటాక్షించి మేముచేయు  
కైంకర్యమును అంగీకరింపవలయు.

పుష్పాఢ్యోపవనేశకు న్ననివహస్సంరావమాకుర్వతే । యాతంనై శతమః ప్రభాతసమయ  
శ్చావిర్భూవాధునా ॥ పారావారరవోపి పుర్యకకుభివ్యాప్తస్సమన్తాద్ధ్రుతం । పట్నాదామధుపాన  
లోలుపతయా భ్రమ్యన్తిగాయన్తిచ ॥౯॥ నానాపుష్పసుబద్ధలోలవిలసత్స్రీజ్వాలమామృత్యతేదేవ  
శ్చాయయరతతన్తమవిభో లజ్జాధినాథాత్మతాం ॥ అర్చాంఘ్రావ్యవిచిత్రతన్నభిచితే హర్షే  
శయానాద్యభో । రజ్జాధ్యక్షకృపానిధేః శయనాదత్యయరక్షస్వనః ॥౧౦॥



ఇరవియర్ మణి నెడుం తేరొడుమివరో ఇతై యవర్ పదినొరువిడై యరుమివరో  
 మరువియమయిలిననలుముక నివనో మరుతరుంవశుక్కుళుం వందువందీండి  
 పురవియోడాడలుంపాడలుం తేరుం కుమరదండంపుకుందీండియవెళ్ళ  
 మరువరై యనై యనికొయిల్ మున్ని వరోలరంగ తమ్మాపళ్ళియెమ్మందరుళాయే ౬

ఇరవియర్ - ద్వాదశాదిత్యులు

మణి నెడుం తేరొడుం - సుందరమై పాడవై నరథ  
 ములతోడను

ఇతైయవర్ - లోకనిర్వాహకులైన

పదినొరువిడై యరుం ఇవరో - ఏకాదశరుద్రులు

మరువియ - ఎడతెగక ఎక్కియుండు

మయిలినకొ - మయూరవాహనముగల

అలుముకనివనో - ఈషణ్ముఖుడగు

మరుతరుం - నలువదితొమ్మిదిమరుద్గణమును

వశుక్కుళుం - అష్టవసువులును

వందువందీండి - వచ్చివచ్చిడగ్గరించి

పురవియోడు - గుట్టములతోడను

ఆడలుంపాడలుం - నృత్యగీతాదులు

తేరుంకుమరదండం - రథములు, కుమారనైన న్యము

పుకుందీండియ - ప్రవేశించినిలిచియున్న

వెళ్ళం - గొప్పగుంపు

అరువరై అనైయ - మేరువునకు సరిపోలిన

నికొయిల్ - దేవరవారిసన్నిధియొక్క

మున్నివరో - ముందునిలిచియున్నారు

అరంగ తమ్మా - శ్రీరంగనాథస్వామి

పళ్ళిఎమ్మందు - నాగశయనమును విడిచి

అరుళాయే - కృపచేకటాక్షించుము.

ఓపరాత్పరుడైన స్వామీ! దేవరవారిసన్నిధిలో వినయపు ర్వకముగ విజ్ఞాపన  
 ముచేసుకొనియెద. ఆలకింపవలయు, సుందరమగు గొప్పరథములుగల ద్వాదశాది  
 త్యులును, లోకనిర్వాహకులగు ఏకాదశరుద్రులును, ఎడతెగక యెక్కిన మయూరవాహ  
 నముగల కుమారస్వామియు, నలువదితొమ్మిదిసంఖ్యగల మరుద్గణమును, అష్టవసువు  
 లును, వీరందఱును సపరివారముగ త్వరలో వచ్చి చేరినారు. ఇదిగాక వీరితో వచ్చిన  
 గుట్టములును రథములును, నృత్యగీతాదులతో కూడిన కుమారస్వామియొక్క నిలి  
 డనుగు నైన న్యమును, మహామేరువునకు సరిపోలిన దేవరవారి సన్నిధిముందట ప్రథమ  
 వీక్షణమునకుగాను గుంపుగుంపుగ నిలిచియుండినందున శ్రీరంగక్షేత్రమునందు  
 యోగనిద్రజేయుచున్న ఓరంగనాథా! నాగపర్యటకమును విడచి లేచి వీరందఱిని  
 కలూక్షింపవలయు.

రత్నస్యాతరతైర్యుతాశ్చరవయోరు దాస్తతై కాదశ । ప్రాప్తాస్స న్నతవాహనాయిత  
 శిఖీ షడ్వక్త్రకోప్యాగతః । లోకతాణవిచక్షణాశ్చమరుతస్సర్వేవసూనాంగణో౨ । ప్యేత్యైత్యా  
 శ్వగజైస్తథాపరిజనైస్తౌర్యతికంకుర్వతే॥౧౧॥కొమారంబలమవ్యపేత్యసరథంపూహీకృతంతిష్ఠతి  
 త్తృప్తదాజిసువర్ణశైలతులిత ప్రాప్తుంగశృంగస్యతే ॥ హర్మ్యస్యోత్తమభర్తృకర్తృరచితస్యోక్త  
 నిరీక్ష్యస్తీతాః । రక్షాభ్యక్షకృపానిధే౨హిశయనాదుత్థాయరక్షస్వనః ॥౧౨॥

అందర త్తమరర్కళ కూట్టంగళివై యో అరుంతవమునివరుమరుతరుమివరో!

ఇందిరనానై యుంతానుంవందివనో యెంబెరుమానుకొయిలికొళిల్.

శుందరర్ నెరుక్కవిచ్చదరర్ నూక్క ఇయక్కరుంమయగ్గినర్ తిరువడిత్తొమ్మివాళ్.

అందరంపారిడమిల్లెమల్ శీతువో వరంగ త్తమ్మ పళ్ళెయెమ్మిందరుళాయే॥

అందర త్తమరర్కళ - అండాంతర్వర్తులైన దేవ  
కూట్టంగళివై యో - వీరిపరివారములు [తులు  
అరుంతవమునివరుం - అద్భుతతపోనిష్ఠులైన సన  
మరుతరుమివరో - దేవతలగుంపు [కాదిమునులు

ఇందిరనానై యుం - ఐరావతమును

తానుం - ఇంద్రుడును

వద్దివనూ - వచ్చేటగాక

ఎంబెరుమాన్ - మాకు స్వామియైన

నికొయిలికొళిల్ - దేవరవారి సన్నిధివాకిట

శుందరర్ నెరుక్క - గంధర్వులును స్థులముండ

విచ్చాతరర్ నూక్క - విద్యాధరులు తోయగా

ఇయక్కరుం - యతులు

మయగ్గినర్ - స్తబ్ధులైన లిలిచినారు

తిరువడిత్తొమ్మివాళ్ - దేవరవారిపాద సేవకు

అందరంపార్ - ఆకాశభు-ములయందు

ఇడంఇల్లై - స్థలములేకయున్నది

మల్లెత్తివో - మఱియునిచ్చేట

అరంగ త్తమ్మ - ఓరంగనాథా

పళ్ళెయెమ్మింద - నాగతల్పమును విడిచిలేచి

అరుళాయే - కృప జేయఁము.

శ్రీ వత్సాంకుడైన ఓస్వామీ! దాసభూతుడైన నామనవి ఆలకింపవలయు,  
మాకు స్వామియైన దేవరవారి సన్నిధివాకిట త్రిలోకాధిపుడైన ఇంద్రుడు, వానికి  
వాహనమైన ఐరావతము నిలచియుండుటగాక, అండాంతర్వర్తులైన దేవతాసము-  
హము, వారివారిపరివారములు, అపూర్వ తపోనిష్ఠులైన సనకాదిమహామునులు, మరు-  
ద్గణములు, మీ సేవకుగాను కాచేకొనియున్నారు. ఈసంఘమునందు గంధర్వులు  
చోరఁబడుచుండగా, వీరిగరులకు అవకాశము లేనందున వారినిబదులుగ తోయుచు  
న్నాకు యతులు వీరినిచ్చించి స్తబ్ధులై నిలచియున్నారు; దేవరవారి విశ్వరూప సేవను  
విలోకించి దివ్య శ్రీ పాదార్చనగావించి మంగళా శాసనముఁజేయవలెనను కుతూహల  
ముచే ఒకరిమీదనొకరుచోరఁబడి ఆకాశభూమ్యంతరాళములయందు ఎచ్చేటనుకొంచె  
మైన సనకాశములేక నిలచియున్నారు; గాన శ్రీరంగ త్తమ్మనందు నాగపర్యజ్ఞము  
న శయనించియుండు ఓస్వామీ! తాముపానుపువిడిచి లేచి ఆ శితులైన వారికి దర్శన  
మిచ్చి కృపఁజేయవలయు.

అండాంతర్గతదేవతాగణయుతా హ్యేతేమహతాపసాః । శక్రస్త్వీయమతగ్గ జేనమరుతాం  
సంఘేనచాగాద్ధృతం ॥ అస్తన్నాయకయుష్మదీయసదన ద్వారేతువిద్యాధరాః । సంఘీభూయ  
విశన్తిమంగళరవా నైగానవిద్యారతాః ॥ ౧౩ ॥ గర్భర్వాగణశోమిశంతిసహసా యతాశ్చని శేచిష్ట  
కాఃత్వత్పాదాబ్జసమర్చనాయమిశితై నై నైశ్చపూర్వోదితైః ॥ రోధోంతఃకుహరం ప్రపురితమభూ  
న్నాస్త్యంతరస్తతః ॥ రక్షాధ్యక్షకృపానిధేహిశయనా దుత్థాయరక్షస్వనః॥౧౪॥

పంబవిత్త వానవర్ వాయుక్తై నిర్మల మూనిదిక ప్తిలై గొంబుల క్కణ్ణాడిముదలం!

వెంబెరుమాక వడిమైక్కలంకాట్టై కేర్ పనవాయి నకొండునకమునివర్

తుంబురునారదర్ పుహుందనరివరో తోన్న్దిననిరవియుమేతులంగొళిపరప్పి

అంబరతల త్రినిన్ద్రకల్ కిన్ద్రతిరుళ్ పోయ్ అరంగ త్తమ్మా పళ్ళిఎల్లుండరుళోయే ౧౦

పంబవిత్త - నవీనపరిమళముగల

తుంబురునారదర్ - తుంబురులునారదులు

వానవర్ - దేవతులు

పుహుందనర్ ఇవరో - ప్రవేశించి ఇచ్చేటనిలిచినారు

వాయుక్తై - గణకకగువు

తోన్న్దినక ఇరవియుం - ఉదయించెను సూర్యుడు

వర్మల - సమర్పించుటకై

దు - చి

మూనిది - శ్లాఘ్యమగు శంఖాదినిధులును

తులంగొళిపరప్పి - అధికమైన తేజస్సును విస్తరిం

ఒక్కణ్ణాడిముతలా - మణిదర్పణముమొదలైనవి

అంబరతల త్రినిన్ద్ర - అంతరిక్షమునుండి

ఎంబెరుమాక - సర్వస్వామియైన నీవు

అకల్మిన్ద్రతు - తోలగుచోన్నది

పడిమైక్కలం - ఉపకరణములన్నియు

ఇరుళ్ పోయ్ - అంధకారము వెలువడి

కాట్టైర్ - దర్శించి అనుగ్రహించుటకు

అరంగ త్తమ్మా - ఓ శ్రీరంగనాథా

నిర్వనవాయి న - తగినటువంటి

పళ్ళియెల్లుండు - నాగశయనమునువదలి

కొండునన్ననివర్ - తీసుకొనివచ్చిన గొప్పము అరుళోయే - కృపకజేయుము.

సర్వరక్షకుడైన ఓస్వామీ! నా ప్రాథమికము చెవిగొనుము, దేవరవారి ఆరాధన యోగ్యమగు ప్రాతఃకాలము నన్ని హితమాయెను; తమకుగాను సమర్పించుటకు నూ తనపరిమళముగల గణకకసపులును శ్లాఘ్యమైన శంఖాది నిధులును వీటిని తీసుకొని సర్వస్వామియైన మీను ప్రభాత సేవకుగాను కపిలవర్ణగోవులు, నిర్మలమగు మణిదర్పణములు, మొదలగు సర్వోపకరణములను సిద్ధపఱచుకొని దేవతులు, అనన్యప్రయోజకులైన మహామునులును, దివ్యగానముచేయు తుంబురుల ఇదియను, సమయనిరీక్షణముచేయుచే కాచియున్నారు; మీరుగాక సహస్రకరణములుగల సూర్యుడును తన దివ్యతేజస్సును భువనమంతయువ్యాపింపజేయుచే వెలుగుచున్నాడు. అంధకారమంతయు తొలగిపోయెను; గనుక ఓ శ్రీరంగనాయకా దేవరవారు నాగపర్యజ్ఞమును విడిచి మేల్కొని, తెచ్చియుండు ఈపదార్థములనీక్షించి దానభూతులమైన మమ్ము కృపచే అజ్ఞానాంధకారమునుండి తొలగించేవలయునని ప్రార్థించుచున్నారము.

దేవైర్నవ్యసుగంధబంధురలసద్భూర్వాజ్ఞురాస్కామలా | స్వప్నత్పాదసమర్పణాయగు  
హృతా నంగీకరుష్మామహా || పద్మాదీంశ్చనిధీంస్తతైవకపిలాం గాంచాహరన్తంగళా | మాదర్వాదిక  
కుత్రనీధ్యభవ త్స్వామిక జగన్నాయక || ౧౧ || వీక్షస్వాభిలమిక్షణీయమథతే వాచంయమా  
శ్చాహుః | స్నేతౌతుంబురునారదావశితాం భానుఃప్రకీర్యప్రభాః || అపిర్వావమగద్ధివోవిగళితం  
గాఢంతమోముండలం | రక్షాభ్యక్షకృపానిదేహిశయనా దుత్థాయరక్షస్వనః||౧౨||

ఏదమిల్ తణ్ణమైయెక్కమ త్తళి యాత్తొక్కుల్ ముక్కువ మోడిశై త్తిశై క్కెమ్మి!  
 కీదంగళ్ పాడినర్ కిన్న రర్ కరుడర్ కళ్ కందరువరుమివర్ కంగులుమెల్లాం!  
 మానవర్ వానవర్ శారణరియక్కర్ శి త్తరుమయజ్జినర్ తిరువడిత్తొమ్మివాక్!  
 ఆదలిలవర్ కుక్కునాళ్లోలక్కమరుళ వరంగ త్తమ్మా పళ్ళియెమ్మందరుళాయే॥ ౧౧॥

ఏదమిల్ తణ్ణమై - నిర్దోషమైనతప్పెట  
 యెక్కం మ త్తళి- ఏకతంత్రీవాద్యము, మృదంగము  
 యాత్తొక్కుల్ - ఒకవిధమైనవీణ, పిల్లగ్రోవి  
 ముక్కువ మోడు - ఈవాద్యములతో చేరిన  
 ఇశై - గానమును

త్తిశై క్కెమ్మి - దిక్కులంతయువ్యాపించునట్లు  
 కీదంగళ్ పాడినర్ - గీతాలాపముఁ జేయుచున్న  
 కిన్నరర్ కరుడర్ కళ్ - కిన్నరులు గరుడులు,  
 కందరువరుం ఇవర్ - ఈగంధర్వులే మొదలుగా  
 కంగులుంఎల్లాం-రాత్రివేళయందును గలవారలు  
 మాదవర్ - మహాతపస్సులైనఋషులు

వానవర్ - వేల్పులును

శారణర్ - చారణులును

ఇయక్కర్ - యక్షులును

శి త్తరుం - సిద్ధులును

మయజ్జినర్ - తాటుమాఱైనిలచినారు [ను

తిరువడిత్తొమ్మివాక్ - దేవరవారిపాదసేవకుగా

ఆదలిల్ అవర్కు - గనుకవారికి

నాళ్ ఓలక్కం అరుళ - నేడుకొలుపునకుగాను

అరంగ తమ్మా - శ్రీరంగధామా

పళ్ళిఎమ్మందు - పడకవిడిచిలేచి

అరుళాయే - కృపఁ జేయుము.

లోకములకంతయు కర్తయగు ఓస్వామీ! దేవరవారిసన్నిధానమందు విన్న  
 వించెద, కృపచే ఆలకింపవలయు, దేవరవారు యోగనిద్రనుండి మేల్కొను వేళ  
 మంగళశబ్దములను మీశ్రోతములువినవలయు గనుక నిర్దోషమగు తప్పెట ఏకతం  
 త్రీవాద్యము మృదంగము వీణ వేణు వీటిశబ్దములతోకూడిన గీతధ్వని దిక్కులంత  
 యువ్యాపించురీతిగ మంగళగానముతోపాడుచున్న కిన్నరులు, గరుడులు, గంధర్వు  
 లు, రాత్రికాలమందుతపస్సుచేయు ఋషులును, చారణులును, యక్షులును, సిద్ధు  
 లును, వీరందఱును దేవరవారిపాదసేవకుగాను త్వరగొని నిలచియున్నారు. గనుక  
 శ్రీరంగ దివ్యక్షేత్రమందు నాగపర్యజ్కుముపై శయనించియుండు ఓజగదీశా! నేటి  
 దినంబున కొలువుకూటముజేసి వారందఱకున దర్శనమిచ్చుటకై మేల్కొని దాస  
 వర్గమునకు కైంకర్యవృత్తినినియమించి ఆకైంకర్యమును అంగీకరింపవలయు.

నిస్సాహ్యఃపటహనిరర్గళరవా స్తాశ్చైకతంత్ర్యోలస । చ్చబ్ధోద్బోధకరామృదజ్గతతయ  
 స్సారంగవేణ్వాదయః॥ ఉద్భోషాన్రచయంతితై స్సహాయతాగీర్తిగనంగతా । గీతానాలపతీహకిన్న  
 రగణో గర్భర్వబృంహంచతత్ ॥౧౨॥ సక్తంచాపితపాయతామునివరా దేహస్సయత్యస్తథా । నీధ్ధా  
 శ్చారణసంగుతాభ్రమజుష స్త్వత్పదసేవాకృతే ॥ తస్మాదద్యభవాన్కరోతుకరుణా మౌఘానగో  
 ప్తీముఖే । రజ్జాధ్యక్షకృపానిధేః హిశయనా దుత్తాయరక్షస్వనః॥౧౩॥

కడిమలర్క్మమలంగళే మలర్ందనవివై యోకదిరవక కనై కడల్ ముళై తననివనో  
తుడియిడై యర్ శురిక్కుల్ పిట్రిందుతటి త్తుకిలుడు త్తేఱినర్ శూఱ్ పునలరంగా  
తోడై యొ త్తతుళబముంకూడైయుంపొలిన్దుతోన్ఱియతోళ్ తొండరడిప్పొడియెన్నుం  
అడియనై యళియనెన్దరుళియున్న డియార్ కాటప్పడు త్తొయ్ పళియెమ్మిందరుళామే॥

కడిమలర్క్మమలంగళే - పరిమళముగలకమలములు  
మలర్ందనవివై యో - ఇవివికసించినవి  
కతిరవక - సూర్యుడు  
కనై కడల్ - మిక్కిలిశబ్దముగల సముద్రమునుండి  
ముళై తనన్ ఇవనో - ఆవిర్భవించెను  
తుడియిడై యార్ - కృశమధ్యదేశముగల స్త్రీలు  
శురిక్కుల్ - కుటిలచికురములను  
పిట్రిందుతటి - పిండివిదిలించి  
తుకిలుడుత్తు - వారివారివస్త్రములను ధరించి  
ఏఱినర్ - గడ్డనుఎక్కిరి రంగాధ్యక్షుడౌ  
శూఱ్ పునల్ అరంగా - కావేరిచేపరివేష్టితమగు

తోడైయొ త్తతుళబముం - కట్టిన తులసి మాలిక  
కూడైయుంపొలిన్దు - బుట్టతోచేరిన సుగల  
తోన్ఱియతోళ్ - కనుబడుభుజముగల  
తొండరడిప్పొడియెన్నుం - తొండరడిప్పొడియ  
నిపేరుగల  
అడియనై - దాసుడైననన్ను  
అళియన్ ఎన్దరుళి - అనాథుడనికృపఁజేసి  
ఉన్నడియార్కు - నీదాసులకు  
ఆళ్ పడుతాయ్ - దాసునిగాఁజేయుము  
పళియెమ్మిందు - నాగశయనమువిడిచి మేల్కొని  
అరుళాయ్ - కృపఁజేయుము.

మహాపుణ్యనదియైన కావేరిచేపరివేష్టితమైన శ్రీరంగక్షేత్రమందు విజయము  
చేసియుండు ఓ జగత్పతి! నాప్రార్థననువినుము. దివ్యపరిమళభరిత కమలములు  
వికసించినవి; ఈ కమలమిత్రుడైన సూర్యుడు ఘోషించుచున్న సముద్రమునుండి  
వెడలియున్నాడు, తనుమధ్యలై నస్త్రీలు స్నానముజేసి తమ కుటిలకుంతళములను  
పిండుకొని విదిలించి వలువలనుగట్టుకొని గడ్డకెక్కిరి. ఈలాగు ప్రభాతసూచకమైన  
కార్యములు అంతటవ్యాపించియున్నవి గనుక కట్టినతులసీమాలికచే ప్రకాశించు  
పుష్పబుట్టచే అలంకృతభుజముగల తొండరడిప్పొడియని పిలవబడు నీదాసుడైన  
నన్ను అనాథుడనితలచి నీదాసులకుదాసునిగాచేయవలయు. ఇందుకుగాను నాగ  
పర్యటమువిడిచి లేచి కృపచే కటాక్షింపుము.

అమోదావహపజ్జుజాతనివహా న్యాసస్వికాసన్గతా । న్యర్కశ్చాప్యతి ఘోరగర్జనవత  
స్సింహోర్భుకార్నిర్గతః । తస్యస్మాత్త్వలగ్నవక్రచికురా సన్నిత్వాకచాన్పిడ్యచో । ధూత్వాచే  
లయాతాయయర్భుమియతై సస్యాద్రికన్యాజలైః ॥ ౧౯ ॥ వీతేరజ్గ పురేస్థితాభిలపతే తౌశస్య  
మాల్యైర్యుతాం । రమ్యాంపుష్పపుటీంభుజేప్రకలితం భక్తిజ్ఞిరేణ్వాహ్వయం ॥ దాసంనిర్గతికంస  
మీక్ష్యభవతో దాసానుదాసంకృతాః । రక్షాధ్యక్షకృపానిధేఽహిశయనాదుత్థాయరక్షస్వనః ॥ ౨౦ ॥